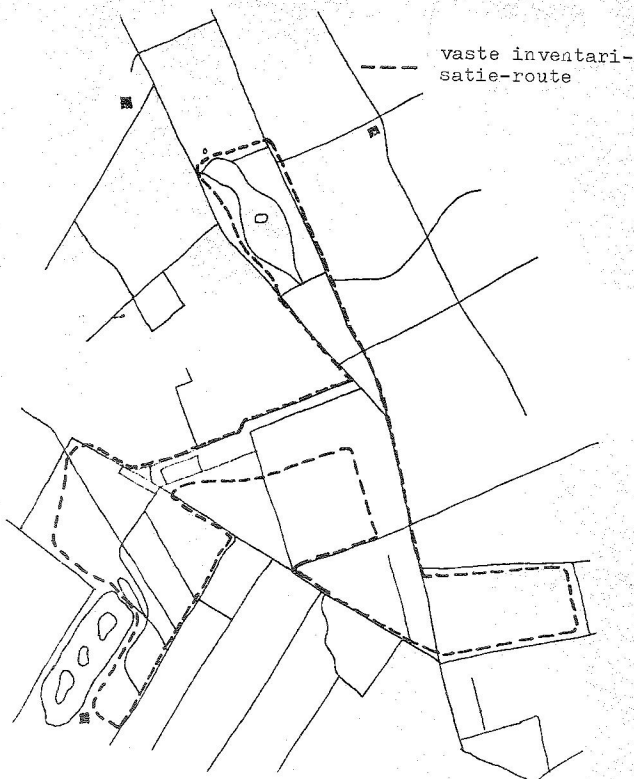

III Inventarisatie.

1. Methode

1.1. Manier van inventariseren en uitwerken.

In principe werd gebruik gemaakt van de karteringsmethode (Berthold 1976, Berthold, Bezzel & Thielcke 1973, VWG Grote Rivieren 1973). Dit ging als volgt in zijn werk: Door het gebied werd een vaste route uitgezet, waarlangs het hele bosoppervlak bekeken kon worden, rekening houdende met een maximale waarneemafstand van 50 meter (zie fig.).

Deze route werd eens per week afgelopen, steeds op een ander punt beginnende, in de periode rond zonsopkomst. Het beginpunt werd bepaald door te kijken waar tot die datum het minst volledige beeld van de broedvogelbevolking bestond. Tijdens de rondgang werden alle waargenomen vogels d.m.v. een soortspecifiek tekenje op een inventarisatiekaart ingetekend. Bij een zeker broedgeval (nestvondst, vogel met voer, pas uitgevlogen jongen ed.) werd het soorttekenje omcirkeld.

Uiteindelijk werden alle waarnemingen per soort, met voor elke datum een andere kleur, op een soort-verzamelkaart aangegeven. Zo kon d.m.v. klustering en elkaar uitsluitende waarnemingen de plaats, de omvang en het aantal territoria worden bepaald. Voor de berekening van een territorium werden in principe de aanbevelingen van Oelke voor de BRD (1969) (Berthold 1976) aangehouden, d.w.z. dat het minimale aantal registreringen, wil een territorium als bestaand worden aangemerkt, als volgt in verband staat met het aantal geldige kontrôles:

geldige kontrôles:	10	9	8	7	6	5
registreringen:	3	3	3	2	2	2

Daarbij moeten minimaal twee registreringen meer dan één week uit elkaar liggen.

Met 'geldige' kontrôles worden bedoeld die kontrôles waarop een bepaalde vogelsoort aanwezig zou moeten zijn. Voor jaarvogels zal dit het hele jaar zo zijn, maar zomervogels kunnen pas vanaf een bepaalde datum verwacht worden. Voor deze laatste groep geldt als eerste geldige kontrôle die kontrôle waarop de soort voor het eerst binnen het gebied wordt waargenomen en alle daarop volgende zullen ook als geldig beschouwd worden.

Enkele soorten werden slecht gedurende een korte periode in kaart gebracht: Wilde Eend, Kievit, Houtduif, Merel, Ringmus en Spreeuw, terwijl voor bepaalde soorten speciale excursies werden ingelast: Waterhoen, Waterral en de uilen, waarop de vogels m.b.v. een cassette-recorder werden gelocaliseerd (dit werd ook 1 x gedaan voor de Nachtegaal).

Het hele gebied werd met deze methode ongeveer gelijk intensief bekeken. Alleen de houtwallen in de Buiserzwei werden wat minder intensief onderzocht.

1.2. Overzicht van de uitgevoerde inventarisatietochten.

1.2.1. Hoofd-inventarisatietochten.

De gegevens op deze tochten verzameld, vormen de ruggegraad van de inventarisatie. Ze werden gehouden op:

- 26 februari
- 20,25 maart
- 2,7,14,28 april
- 6,13,21,26 mei
- 7,17,23 juni.

Op deze tochten werd het hele gebied in de periode rond zonsopkomst volgens de bekende route door gelopen en (vrijwel) alle soorten genoteerd (gemiddeld werd ruim 7 min. per ha. besteed, in het hoogseizoen meestal ruim 9 min. per ha. en in totaal 104 min. per ha.).

1.2.2. Aanvullende tochten.

Deze tochten dienden ertoe over bepaalde 'moeilijke' soorten, soorten die niet geweldig uit de verf kwamen en soorten die spontaan weinig van zich laten horen en over het al of niet bezet zijn van bepaalde onzekere territoria, nadere informatie te krijgen. Dergelijke tochten werden gehouden op 25 februari (uilenexcursie), 19 maart (uilenexcursie), 27 april (rallenexcursie), 6 mei, 5 mei (rallenexcursie), 13 mei, 21 mei, 25 mei (nachtgalenexcursie), 3 juni, 7 juni, 15 juli, 29 juli en 5 augustus. Ook werden nog enkele waarnemingen ontvangen van R.Kleyberg, die het gebied in de zomer enige keren bezocht, waarvoor onze dank.

1.3. Beschouwing van de gebruikte methode.
 Zoals blijkt uit de beschrijving van de gebruikte methode is geen poging gedaan het aantal paren te achterhalen dat werkelijk gebroed heeft (uitzondering: Ekster). Het aantal paren is bepaald aan de hand van zingende mannetjes dan wel waargenomen paartjes. Het is ook voor geen enkele soort mogelijk te schatten hoeveel paartjes werkelijk gebroed hebben. Deze tekortkoming kan een belangrijke onnauwkeurigheid veroorzaken. Aangezien echter het enige juiste alternatief, het zoeken van nesten, voor zowel de vogels (grotere verstoring) als voor de waarnemers (zeer tijdrovend), minder aantrekkelijk is, is daarvan afgezien.

De problematiek van een inventarisatie, als de door ons uitgevoerde, wordt zeer uitgebreid behandeld door Berthold (1976).

Hieronder een opsomming van de door hem genoemde factoren, die zowel de nauwkeurigheid van een dergelijke inventarisatie kunnen beïnvloeden, alsook de vergelijking met andere gebieden kunnen bemoeilijken.

I. Fouten en foutenbronnen bij het veldwerk.

A.1. Verschil in zangactiviteit, van de verschillende soorten,

2. idem, door het seizoen heen,
3. idem, van de verschillende mannetjes binnen één soort,
4. idem, van jaar tot jaar,
5. idem, over de dag,
6. idem, door de weersgesteldheid,
7. idem, door verschillende dichtheden,
8. optreden van ongepaarde mannetjes,
9. zang buiten het territorium,
10. verschil in zangactiviteit, afhankelijk van de leeftijd,
11. veel tegelijk zingende mannetjes.

B. Door andere territoriale gedragingen opgeroepen fouten en foutenbronnen.

1. Zeer grote territoria,
2. bezit van meerdere territoria door één mannetje,
3. verschuiving van territoriumgrenzen,
4. op doortrek zingende mannetjes,
5. aanwezigheid van niet territoriale vogels,
6. polygamie en verandering van partner.

C. Door verschillen in registreerbaarheid veroorzaakte fouten en foutenbronnen.

Vershillen in tekening, zang ed. en verschillen per biotoop.

D. Door de grootte van het onderzoeksgebied, de verblijfsduur en het aantal excursies veroorzaakte fouten en foutenbronnen.

E. Andere factoren.

Verschil in activiteit in andere dan territoriale gedragingen, verschil in broedsucces tussen de verschillende soorten, verschil in aankomst in het broedgebied enz.

II. Door de onderzoeker opgeroepen fouten en foutenbronnen.

Verschil in ervaring, gehoor, specialisatie, concentratievermogen enz. tussen de waarnemers.

III. Fouten en foutenbronnen bij het uitwerken.

Tenslotte komt de schrijver tot de volgende conclusie:

Grote fouten (50 % of meer) komen, vooral bij wat minder ervaren waarnemers, regelmatig voor, hetgeen inhoudt dat de betrouwbaarheid van uitspraken over:

- geschatte populatiegrootte,
- relatieve soortensamenstelling van een vogelgemeenschap,
- biotoopvoorkeur en biotoopkeus,
- populatiedichtheden,

zeker wanneer deze gebaseerd zijn op 1 jaar onderzoek (i.v.m. populatie fluctuaties) niet al te hoog is.

De in dit verslag weergegeven resultaten moeten danook gezien worden als een benadering van de werkelijke situatie en niet als de werkelijke situatie. De nauwkeurigheid in de genoemde aantallen is danook slechts een schijnnaauwkeurigheid en slechts een gevolg van de gebruikte methode!

Ter illustratie staat in de broedvogellijst tevens een overzicht van het aantal territoria dat op een bepaalde datum bekend was op basis van alle aan die datum voorafgaande excursies.

Bij elke soort is de bovenste rij getallen gebaseerd op alle excursies en de onderste rij alleen op excursies die gehouden zijn in de voor die soort "beste" tijd van het jaar (de "beste" tijd is ontleend aan de Handleiding voor het inventariseren van broedvogels in Nederland, VWG Grote Rivieren 1973).

Onder de kolom "Eind totaal" staat het definitieve aantal paren vermeld.

2. Resultaten

2.1 Broedvogels

2.1.1. Inleiding

In de broedvogellijst staan alleen soorten die als mogelijke, waarschijnlijke of zekere broedvogel in, of aan de rand van het gebied zijn waargenomen in 1976.

De volgorde is ontleend aan de Avifauna van Nederland (C.N.A. 1970). De behandeling van elke soort valt uiteen in een verspreidingskaart en een korte bespreking.

- verspreidingskaart*

Ten aanzien van de verspreidingskaartjes het volgende: elk territorium wordt aangegeven d.m.v. een punt die het centrum, de plaats waar het betreffende mannetje het meest gehoord werd, aangeeft en een stippellijn die de uiterste zangposten omsluit en tevens vaak de overgang naar aansluitende territoria aanduidt (hypothetische territoriumgrens). Steeds moet in gedachten gehouden worden dat het hier gaat om een kartering van zangposten, het is dus niet gezegd dat het bijbehorende paar binnen de aangegeven grenzen van een territorium gebroed heeft (of dat ze er überhaupt gebroed hebben, verg. 1.3.) of uitsluitend tot dit territorium beperkt is en er niet buiten zou komen. Mede hierdoor moet de aangegeven grens niet te absoluut gezien worden.

- korte bespreking

In de korte bespreking worden in principe de volgende zaken besproken:

- Een aanduiding voor de hoeveelheid bewoond oppervlak t.o.v. het totale oppervlak van voor die soort in principe geschikt biotoop. Dit gebeurt aan de hand van de volgende schaal: zeldzaam - vrij zeldzaam - vrij algemeen - algemeen - zeer algemeen. Bij aan het bos gebonden soorten wil deze schaal zeggen dat resp. 1-10 - 11-30 - 31-50 - 51-75 - 76-100 % van het totaal geïnventariseerde bosoppervlak door de territoria beslagen wordt.

Bij de "weide"-vogels idem voor open gebied, bij de Fazant idem voor de bosranden, bij de watervogels idem voor plassen en weterringen en voor Ekster en Zwarte Kraai idem voor het totale oppervlak. Deze aanduiding zegt niets over het aantal territoria en ook moet men hierin geen aanduiding zien voor het feit of het gebied optimaal bezet is door de verschillende soorten!

* gebruikte schalen: 1:5000, 7500, 10000.

- het aantal getelde broedparen (elk territorium wordt gemakshalve met paar aangeduid) met daarnaast voor Kievit, Veldleeuwerik en Kneu de dichtheid in paren/10 ha. open gebied en alle andere soorten de dichtheid in paren/10 ha. bos (incl. houtwallen en moerasvegetatie).
- aankomstdatum.
- biotoop.
- gegevens over de broedresultaten.
- waarnemingen buiten de bekende territoria.

2.1.2. Gebruikte afkortingen.

m.	= mannetje(s)	ex.	= exempla(a)r(en)
v.	= vrouwtje(s)	wrn.	= waarneming(en)
juv.	= juveniel(en)	pr.	= pa(a)r(en)
ad.	= adult(en)	ov.	= overvliegend

2.1.3. Lijst van broedvogels in 1976.

Wilde Eend - *Anas platyrhynchos* Linnaeus -

Zeer algemene broedvogel. 15 pr. (8,1 pr./10 ha. bos).

Het aantal is bepaald aan de hand van paartellingen in februari, maart en april. Eind februari zaten de paren al verspreid over het terrein; ook in de kleinste slootjes. Eind maart zaten de m. nog overal verspreid, terwijl nadien wat meer groepsvorming optrad op de wat bredere wateren (Zomsloot bij sluis, IJsbaan en Eilandenbaai). Er werden 5 nesten gevonden met in totaal 34 eieren (6,8 per nest), alle nadat de eieren al waren uitgekomen. Het eerste v. met pulli werd gezien op 30 april en uiteindelijk werden 7-8 verschillende pulli voerende v. waargenomen met in totaal 43 pulli (5,4 per v.). Naarmate in de loop van de zomer het gebied uitdroogde verdwenen ook de Wilde Eenden.

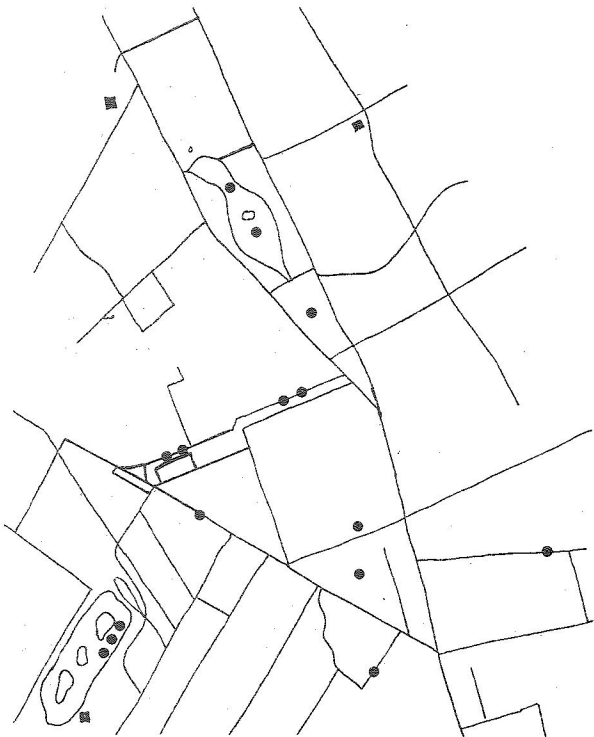

fig. 12. Verspreiding Wilde Eend, 1976.

Buizerd - *Buteo buteo* (Linnaeus) -

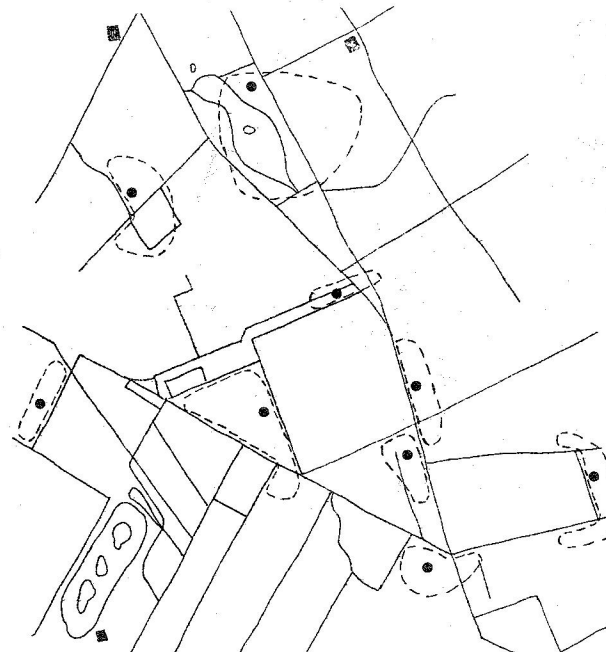
Hoewel niet met zekerheid geconstateerd, lijkt een broedgeval waarschijnlijk. De hele inventarisatieperiode door werden Buizerden waargenomen, waaronder op 7 juni 1 ex. cirkelend boven het Eikenmoeras, waar bij nader onderzoek een grote horst werd gevonden in een eik. Er is echter nooit balts waargenomen en er zijn ook geen jongen gezien. Het blijft mogelijk dat het vogels betrof die even ten zuiden van het gebied gebroed hebben (er ligt daar een Grove Denne-bosje).

Wespandief - *Pernis apivorus* (Linnaeus) -

Regelmatig werd één ex. waargenomen: 13 mei bij de IJsbaan, 21 mei bij de Eilandenbaai en 23 juni bij de Eilandenbaai. Er werden nooit 2 ex. waargenomen en er werd ook geen balts gezien. Op 13 mei werd een vers gebouwd nest aangetroffen in de kroon van de Rode Beuk bij de Eilandenbaai. Hier is echter nadien nooit meer aan gewerkt.

Boomvalk - *Falco subbuteo* Linnaeus -

Er werd één territorium vastgesteld (0,5 pr./10 ha. bos) op grond van de volgende waarnemingen:
 5 mei 1 ex. luid roepend in de avondschemering boven het Eikenmoeras,
 6 mei een pr. opvliegend uit het Populierenbos,
 25 mei een pr. luid roepend overvliegend in de avondschemering boven het Eikenmoeras.
 Vermoedelijk is er geen geslaagd broedgeval geweest, daar niets van jonge vogels is gezien. Het geringe aantal waarnemingen is mogelijk het gevolg van het feit dat het gebied meestal in de vroege ochtend door ons is bezocht.

Fazant - *Phasianus colchicus* Linnaeus -
 Algemene broedvogel. 9 pr. (4,9 pr./10 ha. bos).
 Het aantal pr. staat voor het aantal baltsende m. Van het aantal aanwezige v. is geen indruk verkregen. De baltsplaatsen van de m. liggen alle langs de bosrand; de kleinschaligheid van het gebied zal danook bijgedragen hebben tot de hoge dichtheid. Opmerkelijk is het territorium langs de houtwal in de Buizerdwei. Er werd één waarneming gedaan buiten de bestaande territoria en wel op 6 mei aan de zuidoost kant van de IJsbaan.

fig. 13. Verspreiding van de Fazant, 1976.

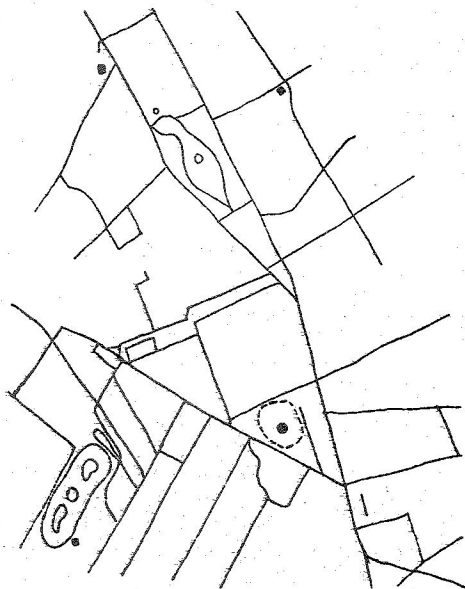

fig. 14.
Verspreiding van de Waterral, 1976.

Waterhoen - Gallinula chloropus (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 9 pr. (4,9 pr./10 ha. bos). Zogauw wat meer "open" water aanwezig is of wat grotere stukken aaneengesloten moeras, dan verschijnt het Waterhoen als broedvogel. Smalle sloten worden niet bevolkt.

Door de grote droogte zullen de broedresultaten slecht geweest zijn. Er werd één nest gevonden (11 eieren; 5-11 eieren is normaal). In het najaar waren helemaal geen Waterhoenders meer in het gebied aanwezig.

Waterral - Rallus aquaticus Linnaeus -

Zeldzame broedvogel. 1 pr. (0,5 pr./10 ha. bos). Tijdens de rallenexcursies op 27 april en 5 mei beide keren fel reagerend op de cassetterecorder in het Adderbroek. Op 27 april een pr. en op 5 mei 1 ex.. Daarna niet meer geprobeerd om de verstoring te beperken. Het biotoop bestaat uit een rietveldje van ca. 50 m² gelegen in een elzenbroekbos met 8 m. hoge bomen en een ondergroei van verspreide zegge-pollen (Stijve Zegge - Carex hudsonii). Aangezien dit het laagste deel van het terrein is bleef hier nog tot diep in de zomer water staan, zodat een eventueel broedgeval een redelijke kans van slagen heeft gehad.

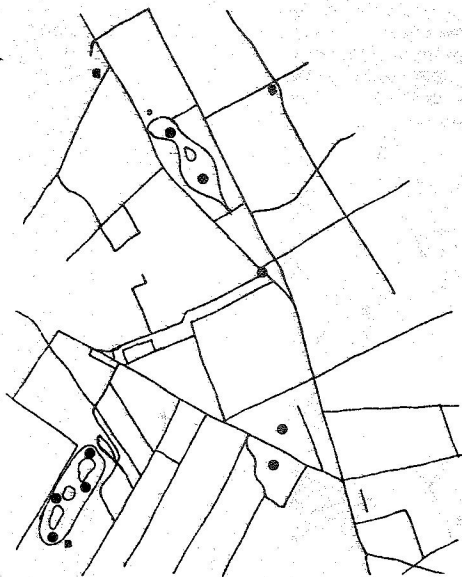

fig. 15.
Verspreiding van het Waterhoen, 1976.

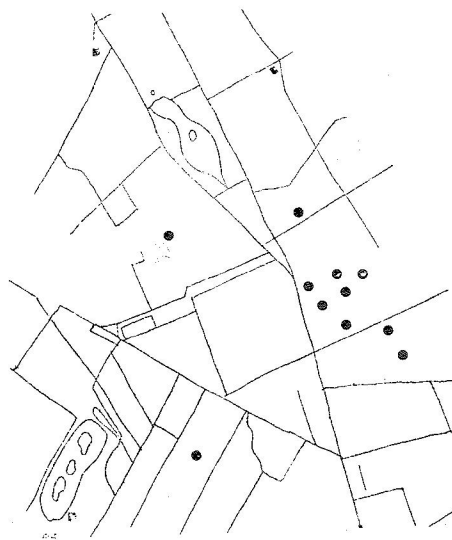

fig. 16.
Verspreiding van de Kievit, 1976.

Holenduif - Columba oenas Linnaeus -

Zeldzame broedvogel. 1 pr. (0,5 pr./10 ha. bos). Wordt vrijwel steeds waargenomen in de Eilendenbaai bij de Rode Beuk. Enkele waarnemingen verspreid over het gebied.

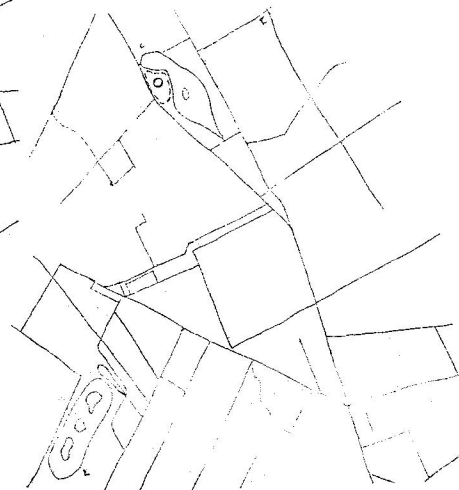

fig. 17.
Verspreiding van de Holenduif, 1976.

Houtduif - Columba palumbus Linnaeus -

Zeer algemene broedvogel. 46 pr. (24,0 pr./10 ha. bos). Komt overal in bossen en houtwallen voor. Opvallend is de hoge dichtheid in de Eikenwal. De dichtheid zou waarschijnlijk nog wel hoger zijn geweest dan de gevonden dichtheid.

Hortenduif - Streptopelia turtur (Linnaeus) -

Vrij algemene broedvogel. 7 pr. (3,3 pr./10 ha. bos). De eerste m. werden gehoord op 6 mei. De verspreiding over het gebied is nogal ondoorzichtelijk. Naast elkaar worden zowel zeer vochtige als zeer droge biotopen bewoond. Ogenscheinlijk zeer geschikte gebieden met een weelderig ontwikkelde struiklaag (b.v. Populierenbos en noordkant Eikenocras) zijn niet bewoond. Buiten de bekende territoria werden twee zangwaarnemingen gedaan te weten 7 juni Populierenbos en 17 juni Wilgenwallen. Mogelijk dat deze m. toch afkomstig waren uit de bestaande territoria (doortrek vindt nog plaats tot in juni, C.N.A. 1970).

fig. 18.
Verspreiding van de Houtduif,
1976.

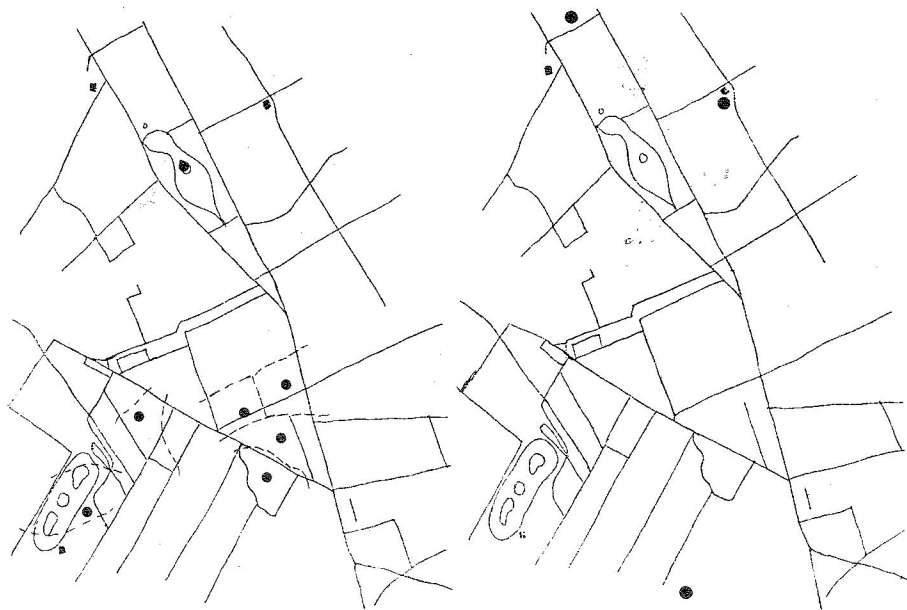
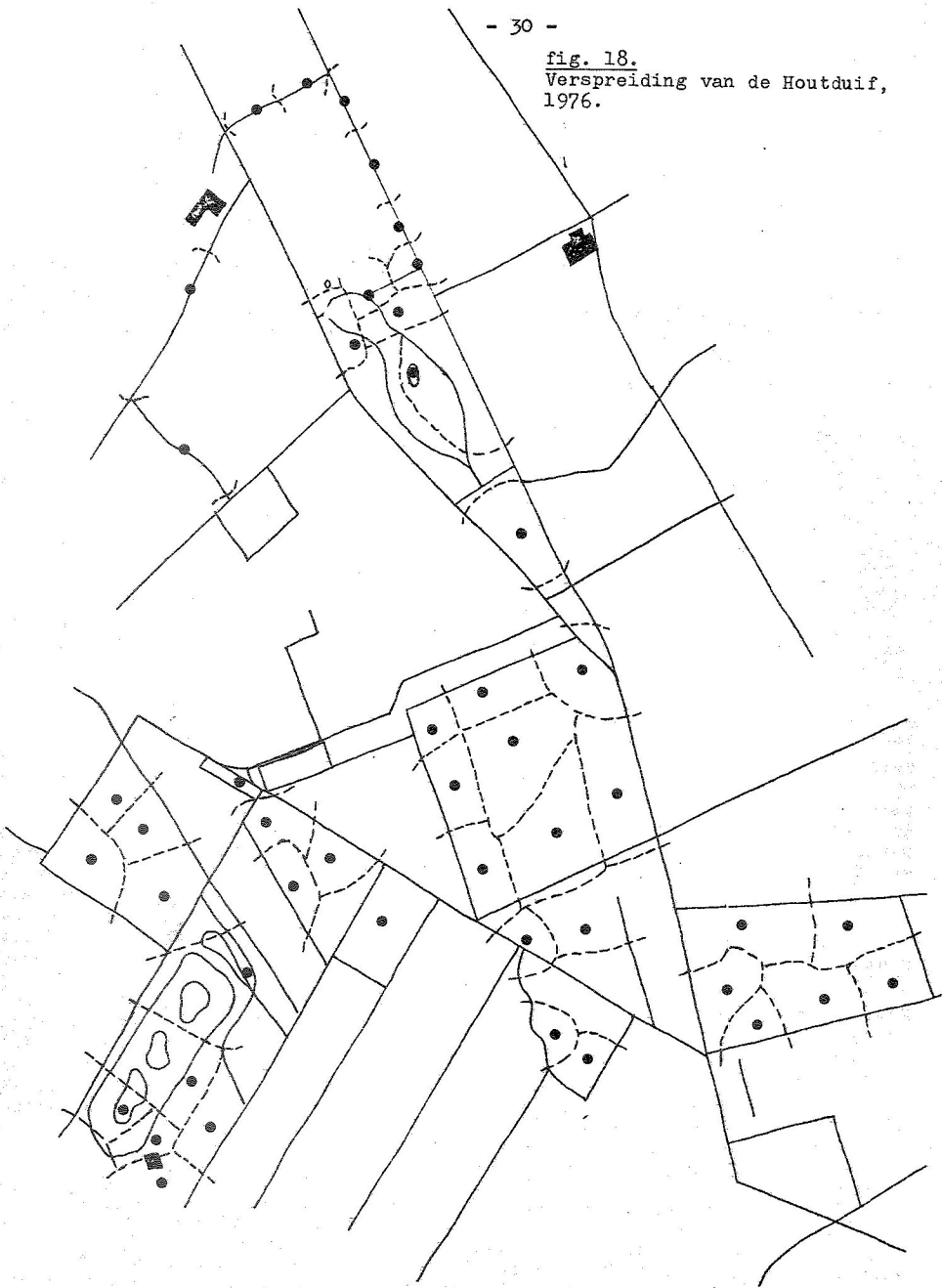

fig. 19.
Verspreiding van de Tortelduif,
1976.

fig. 20.
Verspreiding van de Steenuil,
1976.

Koekoek - Cuculus canorus Linnaeus -

Zeer algemene broedvogel. 3 pr. (1,6 pr./10 ha. bos).
M. werden vanaf 28 april regelmatig over het hele gebied gehoord. Het
betreft hier waarschijnlijk 3 ex.. Ook v. werden regelmatig door het hele
gebied gehoord.
Jonge vogels zijn niet gehoord.

Steenuil - Athene noctua (Scopoli) -

Aan de rand van het gebied werden in februari en maart 3 territoria
vastgesteld. Daarnaast werd 1 x een m. gehoord (5 mel.) bij de bebouwing
aan de westkant van de Buizerdwei.

Bosuil - Strix aluco Linnaeus -

In februari, maart noch april reactie gekregen op de cassetterecorder.
Op 14 april echter een pr. spontaan zeer luidrechtig en opgewonden
roepend in de Hoek (ca. half uur voor zonopkomst).

Ransuil - Asio otus (Linnaeus) -

Door R.Kleyberg is op 29 februari een roepend m. gehoord.

Groene Specht - Picus viridis
Linnaeus -

Aan de zuidoostkant van het gebied
werd op 26 mei en 7 juni een roepend
m. gehoord.

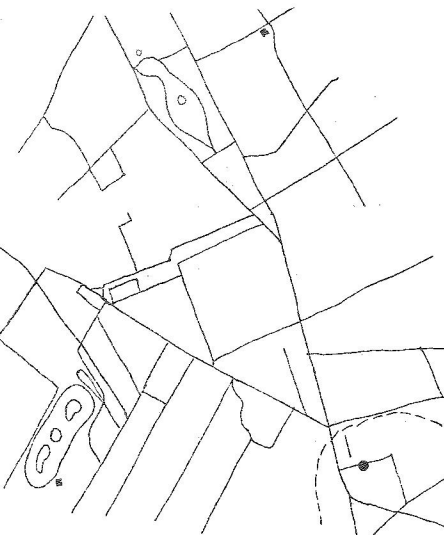

fig. 21.
Verspreiding van de Groene Specht,
1976.

Grote Bonte Specht - Dendrocopus
major (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 3 pr. (1,6
pr./10 ha. bos).
Wat grotere boscomplexen met
hoge bomen vormen het biotoop van de-
ze soort.

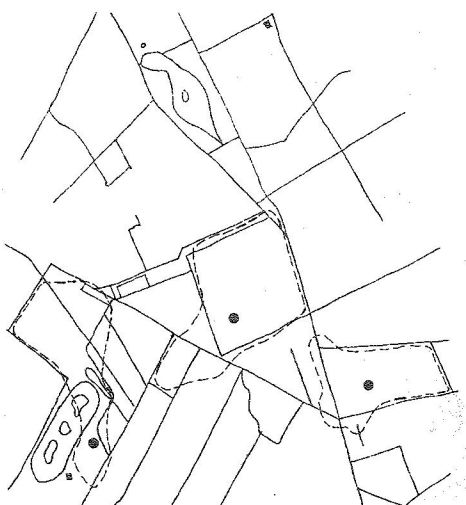

fig. 22.
Verspreiding van de Grote Bonte
Specht, 1976.

Kleine Bonte Specht - Dendrocopus
minor (Linnaeus) -

Vrij zeldzame broedvogel. 3 pr.
(1,6 pr./10 ha. bos).
De territoria waren veel kleiner
dan die van de Grote Bonte Specht
en leken zich haast te beperken
tot enige geschikte nestbomen
(mogelijk roepen de mannetjes
meestal in de directe
omgeving van de nestboom?).
De vermoedelijke nestboom bestond
zowel bij het Eikenmoeras als de
IJsbaan uit een oude, dode Populier
waar al verschillende oude nest-
gaten in zaten. Bij het territo-
rium in de Vergeten Hoek is de
nestboom onbekend.
Het eerste roepende m. werd al
meteen op 26 februari gehoord en
het laatst werd op 13 mei een pr.
(waarvan het m. roepend) gezien
bij de nestboom. Daarna nog eens op
25 augustus een roepend m..

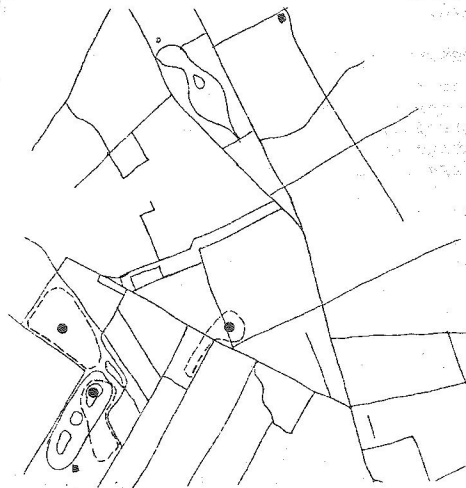

fig. 23.
Verspreiding van de Kleine Bonte
Specht, 1976.

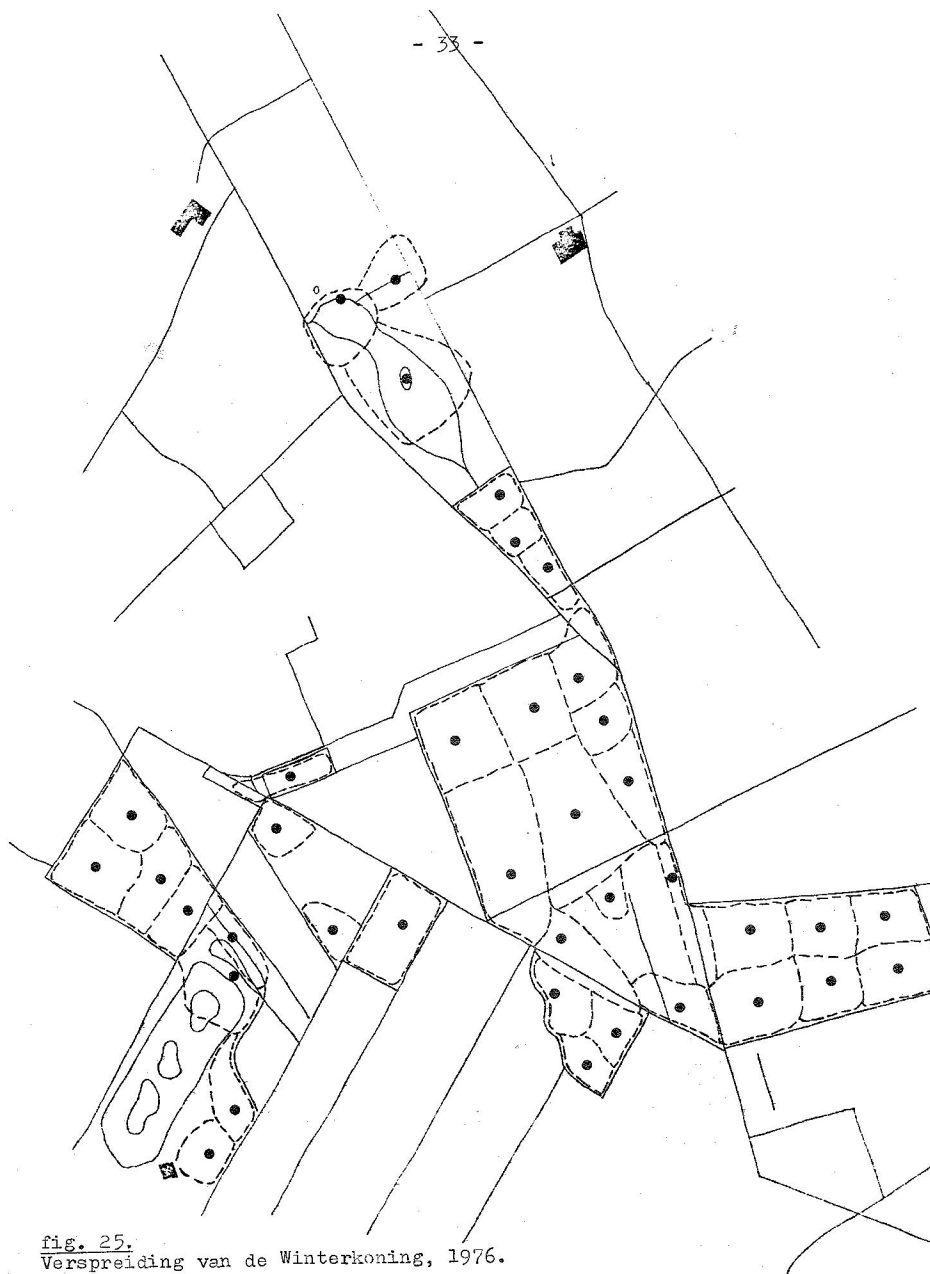

fig. 25.
Verspreiding van de Winterkoning, 1976.

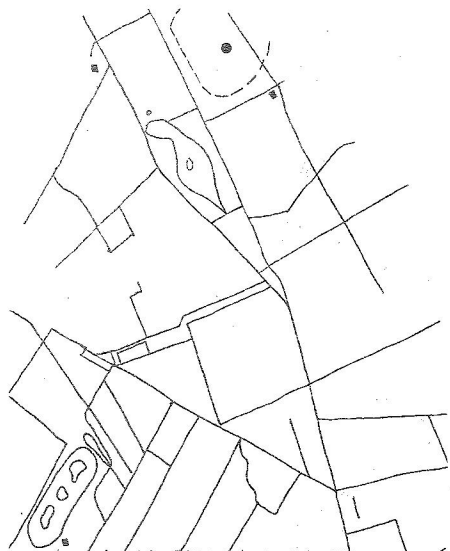

fig. 24. Verspreiding van de Veldleeuwerik, 1976.

Veldleeuwerik - Alauda arvensis Linnaeus -
 Zeldzame broedvogel. 1 pr. (0,2 pr./10 ha. open).
 De eerste zangwaarneming dateert van 2 april.
 Het biotoop bestond uit een hoge es waarop bieten en maïs werd verbouwd.
 Buiten dit territorium werd 1x een zingend m. gehoord in de Elzenwallen (21 mei).

Winterkoning - Troglodytes troglodytes (Linnaeus) -

Zeer algemene broedvogel. 38 pr. (20,6 pr./10 ha. bos).
 Komt over het hele terrein als broedvogel voor. De grootte van de territoria varieert sterk (minimaal 0,2 en maximaal 1,2 ha.).
 Het plaatselijk ontbreken is mogelijk niet terecht, gezien de volgende waarnemingen: zuidelijk deel Eilandenbaai: 2 en 7

april 1z.m., centrale deel
 Wilgenbroek: 14 april 1 z.m.,
 zuidelijk eilandje in de IJsbaan: 2 en 14 april 1 z.m..

Heggemus - Prunella modularis (Linnaeus) -

Vrij algemene broedvogel. 16 pr. (8,7 pr./10 ha. bos). Komt wel over het hele terrein voor, maar is gebonden aan delen met een zeer weelderige struiklaag en een grote mate van openheid, dus bosranden en houtwallen. De territoria blijven vaak beperkt tot een bepaalde grote braamstruik, meidoornhaag of takkenbos.

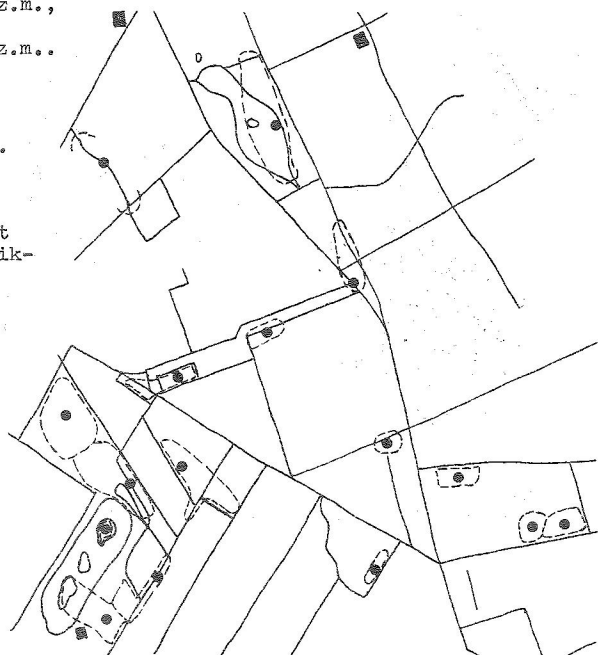

fig. 26. Verspreiding van de Heggemus, 1976.

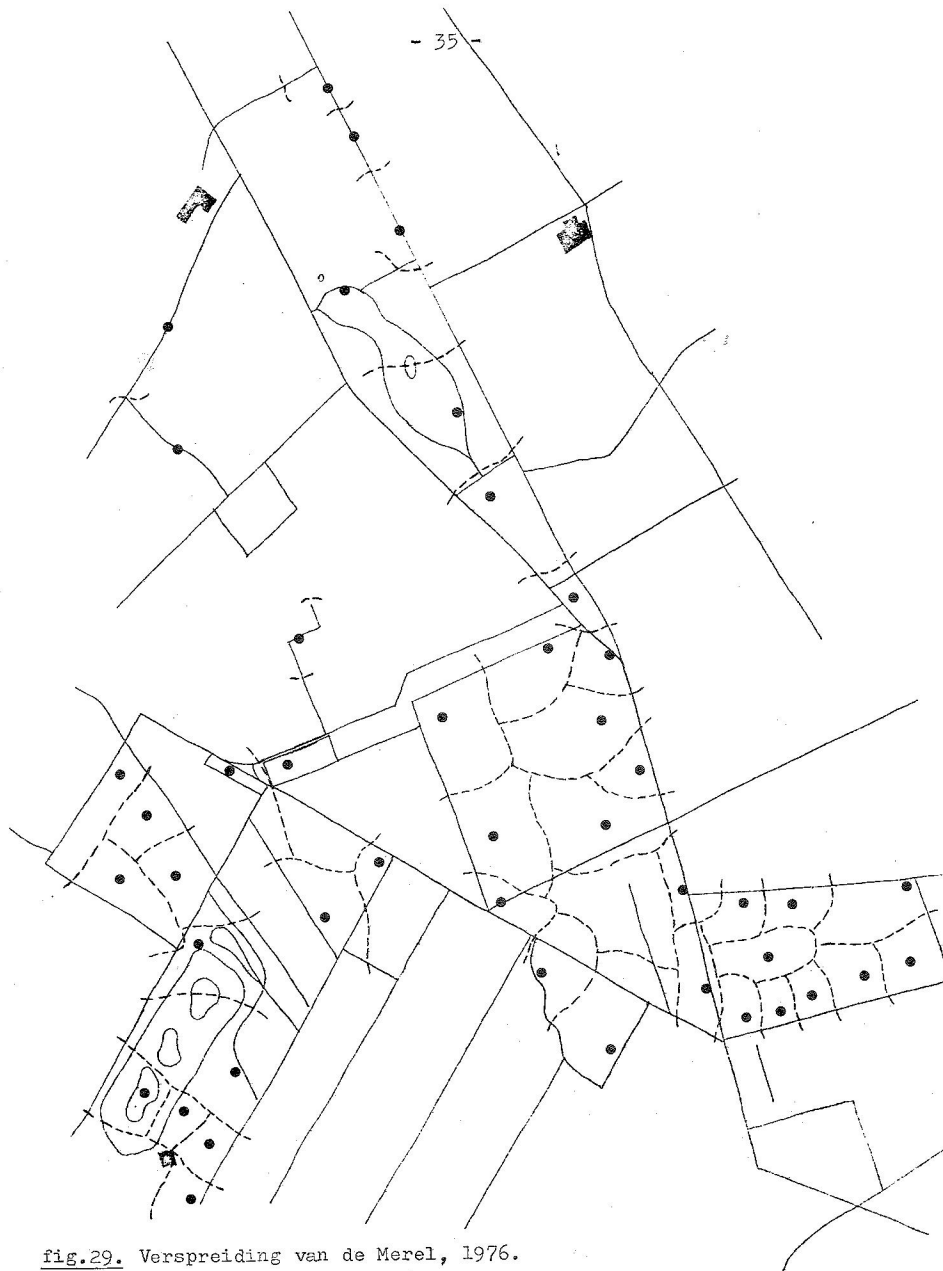

fig.29. Verspreiding van de Merel, 1976.

Grote Lijster - Turdus viscivorus Linnaeus -
 Zeer algemene broedvogel.
 3 pr. (1,6 pr./10 ha. bos).
 Het hele terrein is opgedeeld in 3 territoria.

Zanglijster - Turdus philomelos Brehm -
 Zeer algemene broedvogel.
 16 pr. (8,7 pr./10 ha. bos).
 Verspreid over het hele terrein aanwezig. Is van de soorten met een overeenkomstige ruime verspreiding degene met de grootste territoria. Naast de bestaande territoria werd op 2 april nog 1 z.m. gehoord op het zuidelijke eilandje in de IJsbaan.

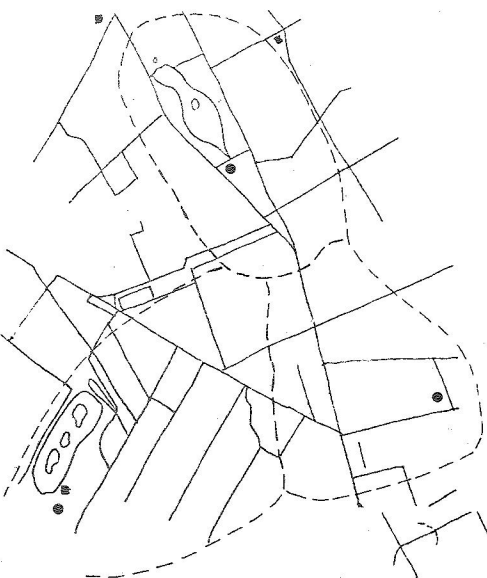

fig. 27.
 Verspreiding van de Grote Lijster, 1976.

Merel - Turdus merula Linnaeus -

Zeer algemene broedvogel. 45 pr. (24,4 pr./10 ha. bos). Zowel in de houtwallen als in de bossen overal aanwezig. In het zeer rijk gestruktueerde Populierenbos wordt de hoogste populatiedichtheid bereikt (veel nestgelegenheid o.a. in Hop-Humulus lupulus-), namelijk 3,0 pr./ha. en in het Eikenmoeras de laagste, 1,5 pr./ha..

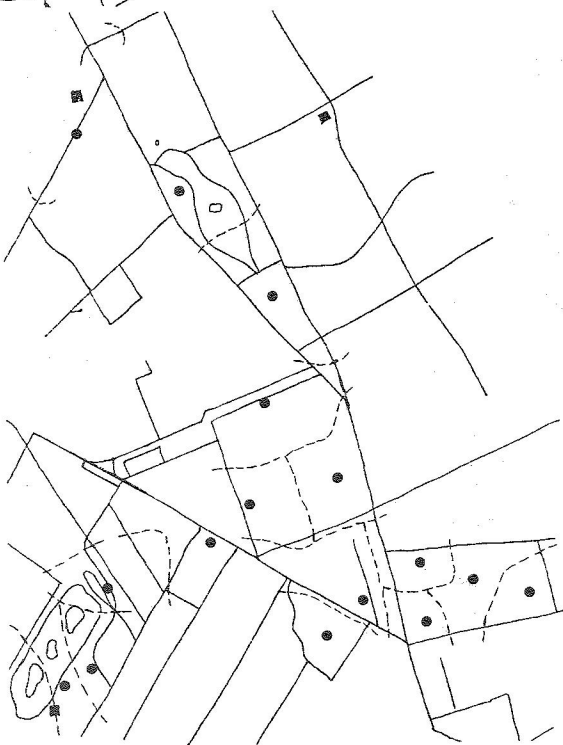

fig. 28. Verspreiding van de Zanglijster, 1976.

Gekraagde Roodstaart - Phoenicurus phoenicurus (Linnaeus) -

Zeldzame broedvogel.
 1 pr. (0,5 pr./10 ha. bos).
 Al op 7 april een zingend m. op de boerderij in de Molenwei. Vervolgens op 14 april weer een z.m. aldaar en daarna pas op 23 juni weer een waarneming, nl. een pr. met juv. in het Populierenbos.

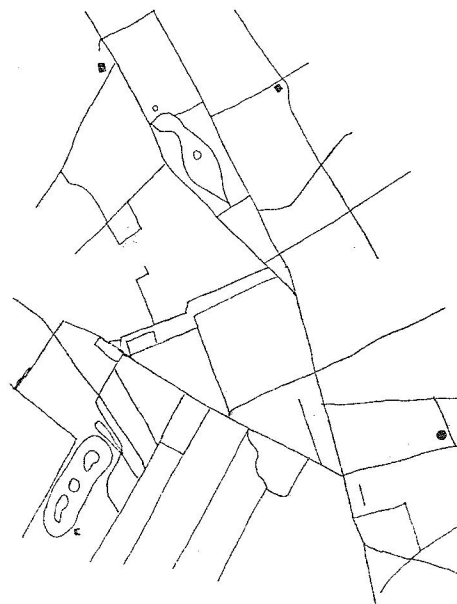

fig. 30.
 Verspreiding van de Gekraagde Roodstaart, 1976.

Nachtegaal - Luscinia megarhynchos Brehm -

Vrij algemene broedvogel. 16 pr. (8,7 pr./10 ha. bos). De eerste m. werden gehoord op 5 mei. De Nachtegaal vertoont in de Zompe min of meer dezelfde biotoopeisen als de Heggemus, met dit verschil dat de soort meer beslotenheid zoekt. Ook bij de Nachtegaal blijven de territoria vaak beperkt tot een enkel braamstruweel, meidoornstruweel en in één geval tot één enkele breed uitgewaaierde wilgenstruik. In grote territoria blijken dergelijke duidelijke elementen te ontbreken, maar is wel steeds een zeer rijk gestruktueerde ondergroei aanwezig. Deze biotoopkeus wordt ook als typisch beschreven voor het winterverblijf in Oost-Nigeria: "Nachtegaal m. zijn in het winterkwartier niet alleen plaatstrouw, maar ook duidelijk territoriaal. Als centrum van het territorium dient steeds een dichte struik of struikgroep!"
 Buiten de bestaande territoria zijn twee zangwaarnemingen gedaan: 6 mei 1 z.m. Hoek en 13 mei 1 z.m. Wilgenbroek; mogelijk behoren deze waarnemingen tot eenzelfde m. dat afkomstig was uit een territorium in de Wilgenwallen.

Roodborst - Erithacus rubecula (Linnaeus) -

Zeer algemene broedvogel. 31 pr. (16,8 pr./10 ha. bos). Overal in de bossen voorkomend, echter niet in de houtwallen. De hoogste dichtheid wordt bereikt in het Wilgenbroek (3,5 pr./ha.). Mogelijk plaatselijk nog wat talrijker gezien devolgende waarnemingen: 7 juni Vergeten Hoek 4 z.m. (3 territoria aanwezig) en 2 z.m. Hoek (1 territorium aanwezig).

* (Vertaling; Nicolai 1976.)

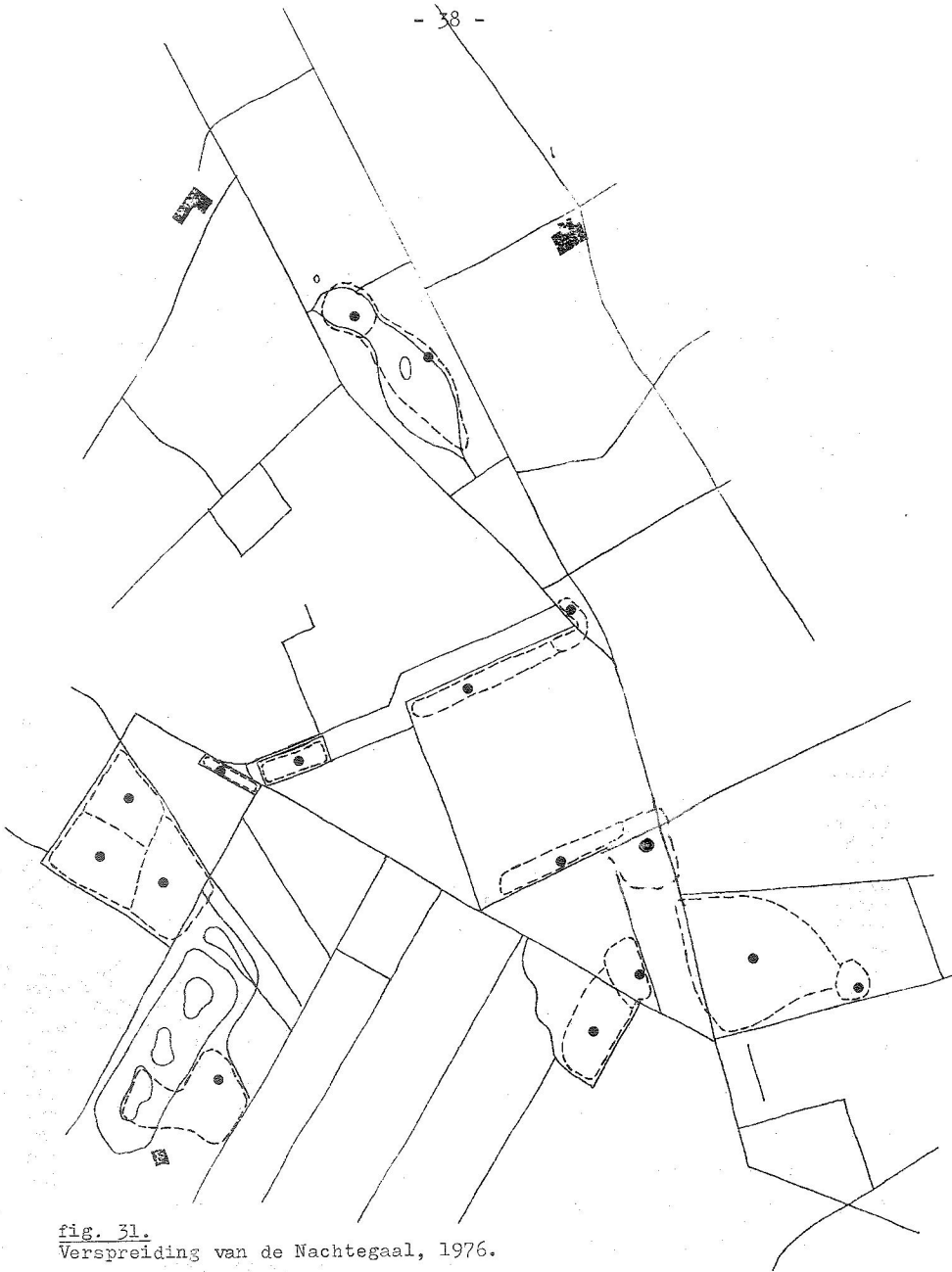

fig. 31.
Verspreiding van de Nachtegaal, 1976.

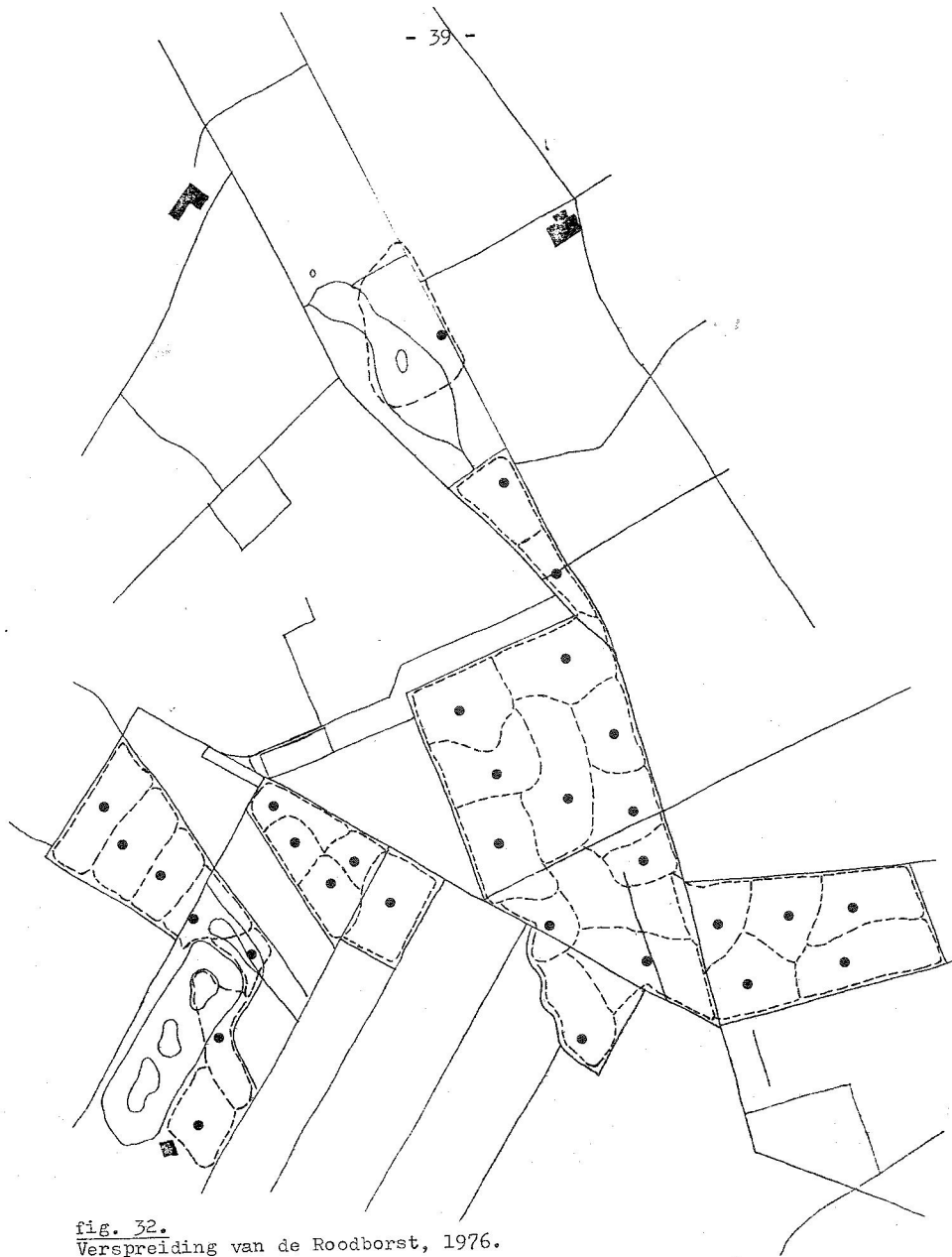

fig. 32.
Verspreiding van de Roodborst, 1976.

Bosrietzanger - *Acrocephalus palustris* (Bechstein) -

Zeldzame broedvogel. 3 pr. (1,6 pr./10 ha. bos). Het eerste z.m. werd waargenomen op 15 mei bij de Eilandenbaai (R. Kleyberg). Alle territoria omvatten een houtwal of bosrand, grenzend aan een vegetatie van hoge kruiden.

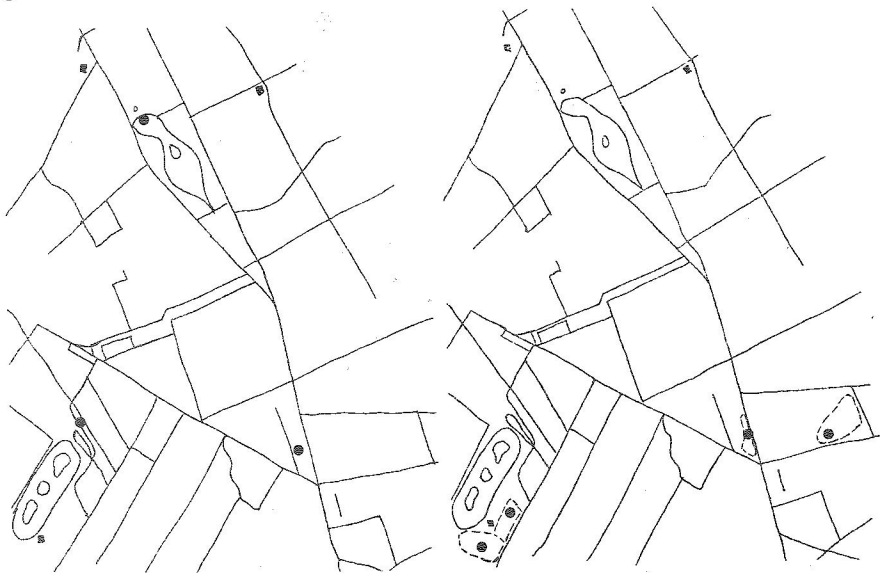

fig. 33.
Verspreiding van de Bosrietzanger, 1976.

fig. 34.
Verspreiding van de Spotvogel, 1976.

Spotvogel - *Hippolais icterina* (Vieillot) -

Vrij zeldzame broedvogel. 4 pr. (2,2 pr./10 ha. bos). De eerste m. werden gehoord op 21 mei. Het biotoop bestaat uit resp. populierenbos met ondergroei van vnl. vlier, populierenbos met ondergroei van meidoorn en vlier, populierenbos met ondergroei van meidoorn en braam en een meidoornwal met enkele populieren. Op 7 juni werden in het hele gebied 6 z.m. aangetroffen (trekt door tot in juni, C.N.A. 1970).

Zwartkop - *Sylvia atricapilla* (Linnaeus) -

Zeer algemene broedvogel. 16 pr. (8,7 pr./10 ha. bos). De eerste m. werden op 14 april gehoord. Beperkt tot aaneengesloten houtopstanden, maar daarin dan ook overal aanwezig. De verschillende bospercelen zijn vrij gelijkmatig opgedeeld over de verschillende territoria, waardoor een zeer regelmatig verspreidingspatroon ontstaat. Op 21 mei werd ook nog een z.m. gehoord in de kop van de Eilandenbaai (doortrek vindt plaats tot half mei, C.N.A. 1970).

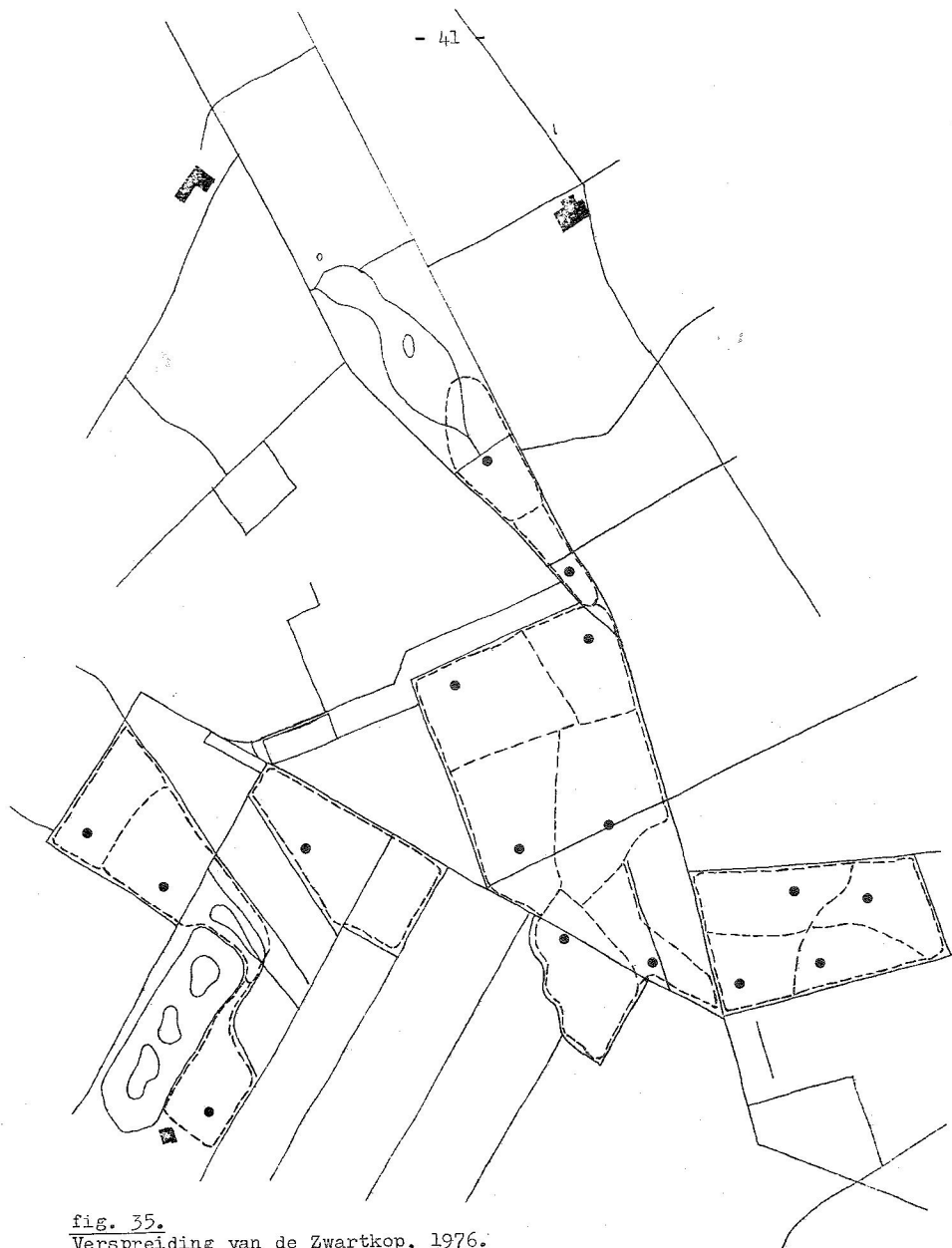
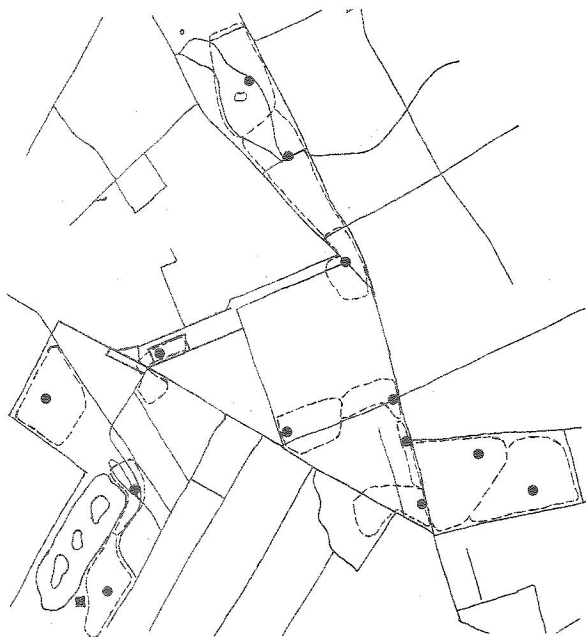

fig. 35.
Verspreiding van de Zwartkop, 1976.

Tuinfluiter - *Sylvia borin* (Boddaert) -
 Algemene broedvogel.
 13 pr. (7,0 pr./10 ha. bos). De eerste vogels werden waargenomen op 6 mei. Hier broedend in houtwallen (zowel jonge als oude), open bossen (populierenbossen) en bosranden van meer gesloten bossen. Het ontbreken in de houtwallen in de Bulzerdwei is mogelijk niet terecht. Waarnemingen van z.m. die niet in de bestaande territoria konden worden ondergebracht zijn: 21 mei 1 z.m. Eikenwal, 7 juni 1 z.m. Hoek (trekt door tot in juni, C.N.A. 1970).

Grasmus - *Sylvia communis* Latham -
 Zeldzame broedvogel.
 4 pr. (2,2 pr./10 ha. bos). Het eerste m.

fig. 36. Verspreiding van de Tuinfluiter, 1976.

werd gehoord op 6 mei. Het biotoop bestond uit een populierenwal met ondergroei van meidoorn, een populierenwal en eikenwal met ondergroei van braam, een braamwal en een kleine kapvlakte met takkenbos aan een bosrand. Eén waarneming van een z.m. op 13 mei aan de zuidkant van de Eilandenbaai (trekt door tot eind mei, C.N.A. 1970).

Fitis - *Phylloscopus trochilus* (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 19 pr. (10,3 pr./10 ha. bos). De eerste m. werden gehoord op 7 april. Voorkeur lijkt uit te gaan naar het eigenlijke elzenbroek en vooral naar wilgenbroek. Bereikt verreweg de grootste dichtheid in het complex Hoek-Wilgenbroek-Wilgenwallen, te weten 3,0 pr./ha.. Andere delen blijven daar ver onder bv. Eikenmoeras 1,1 pr./ha.. Op 21 mei werd 1 z.m. gehoord in het zuidelijk deel van de I-sbaan (trekt door tot in mei, C.N.A. 1970).

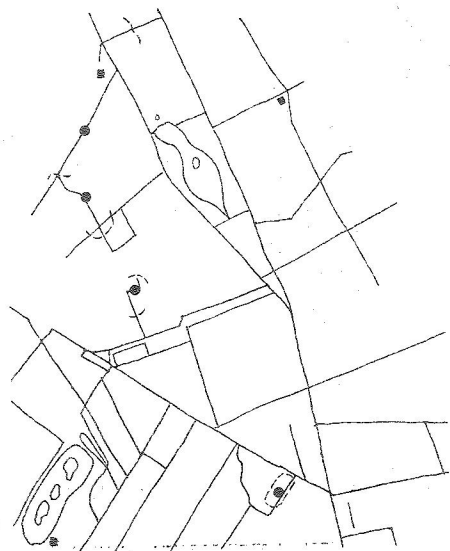

fig. 37. Verspreiding van de Grasmus, 1976.

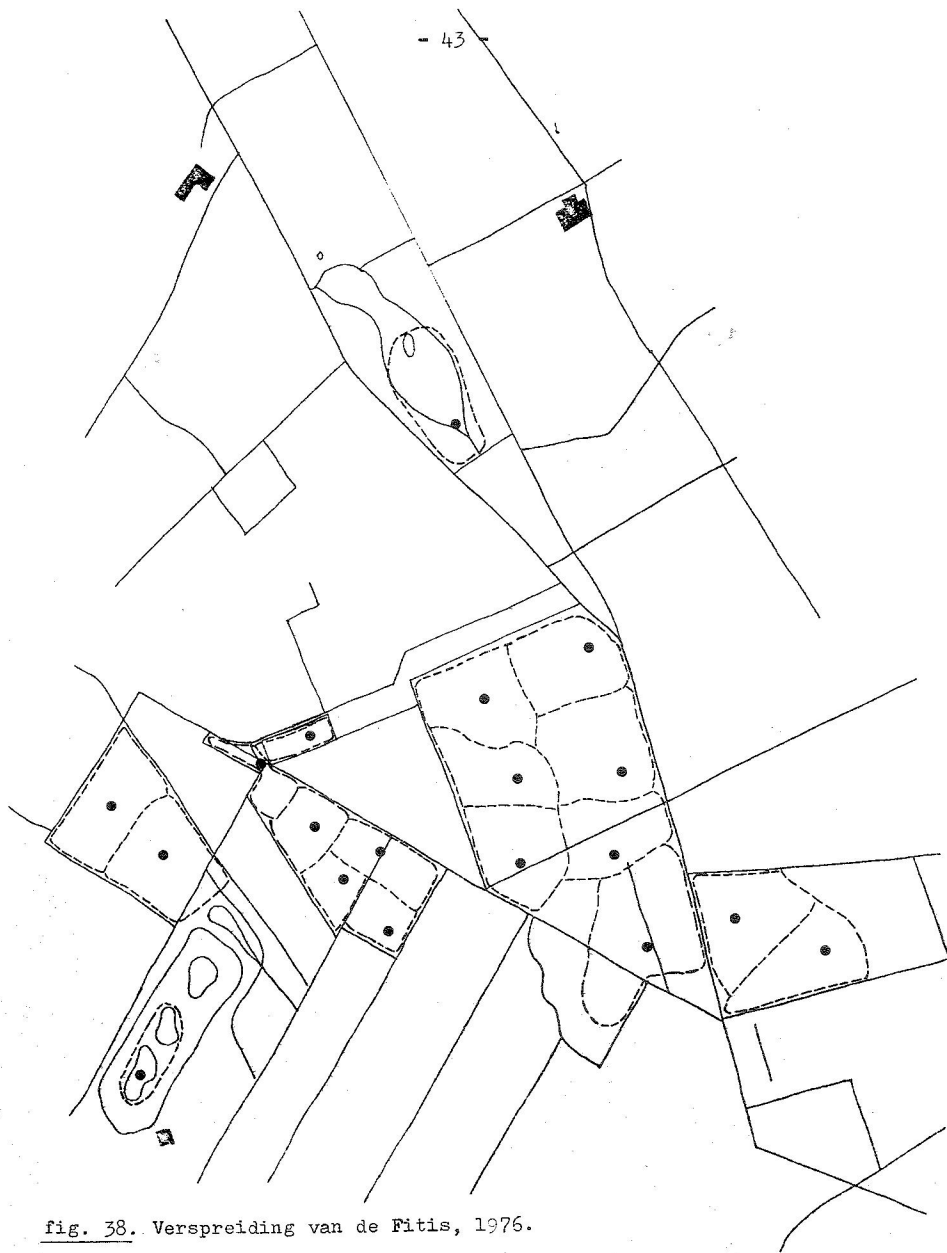

fig. 38. Verspreiding van de Fitis, 1976.

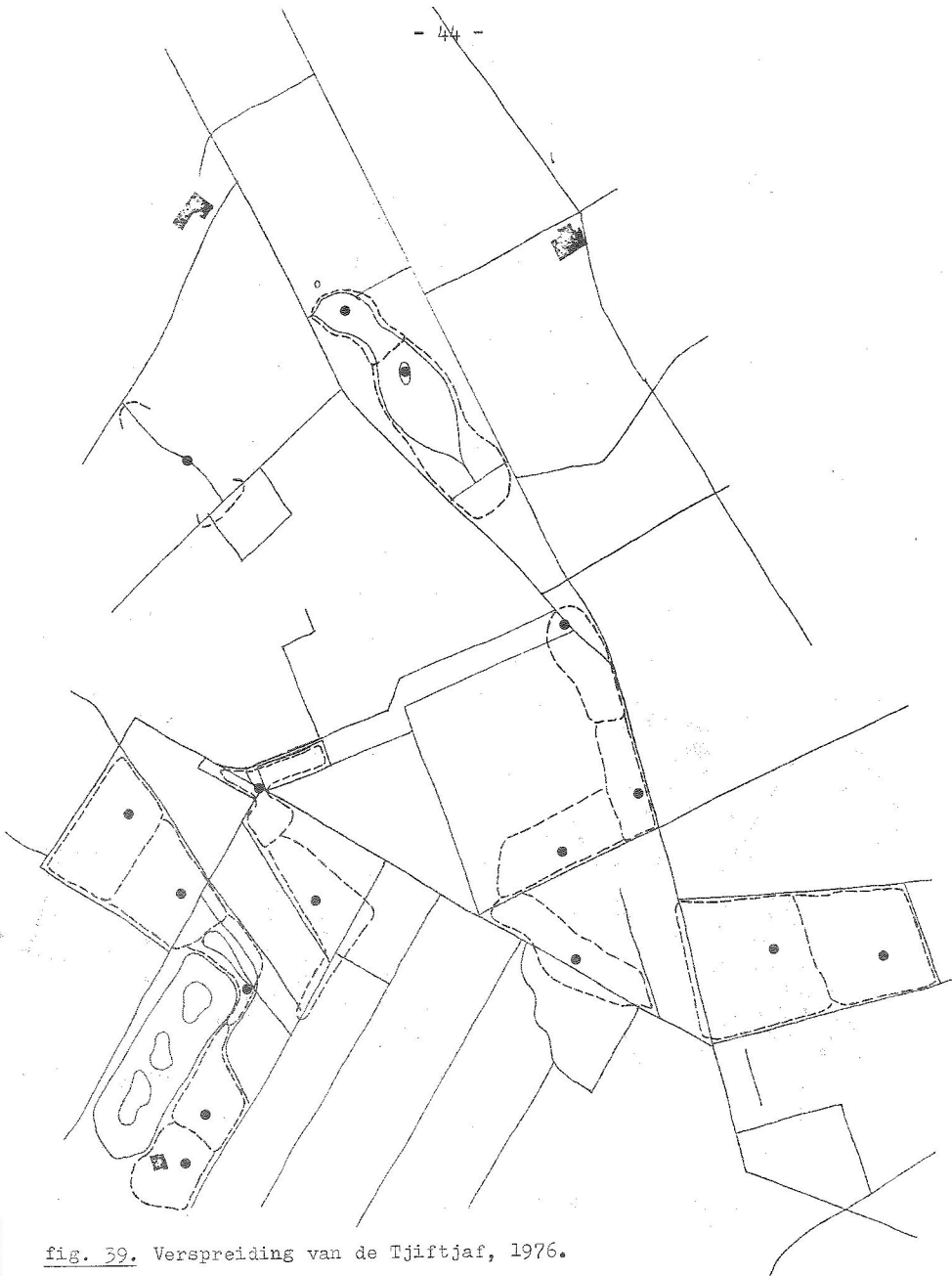

fig. 39. Verspreiding van de Tjiftjaf, 1976.

Tjiftjaf - Phylloscopus collybita (Vieillot) -

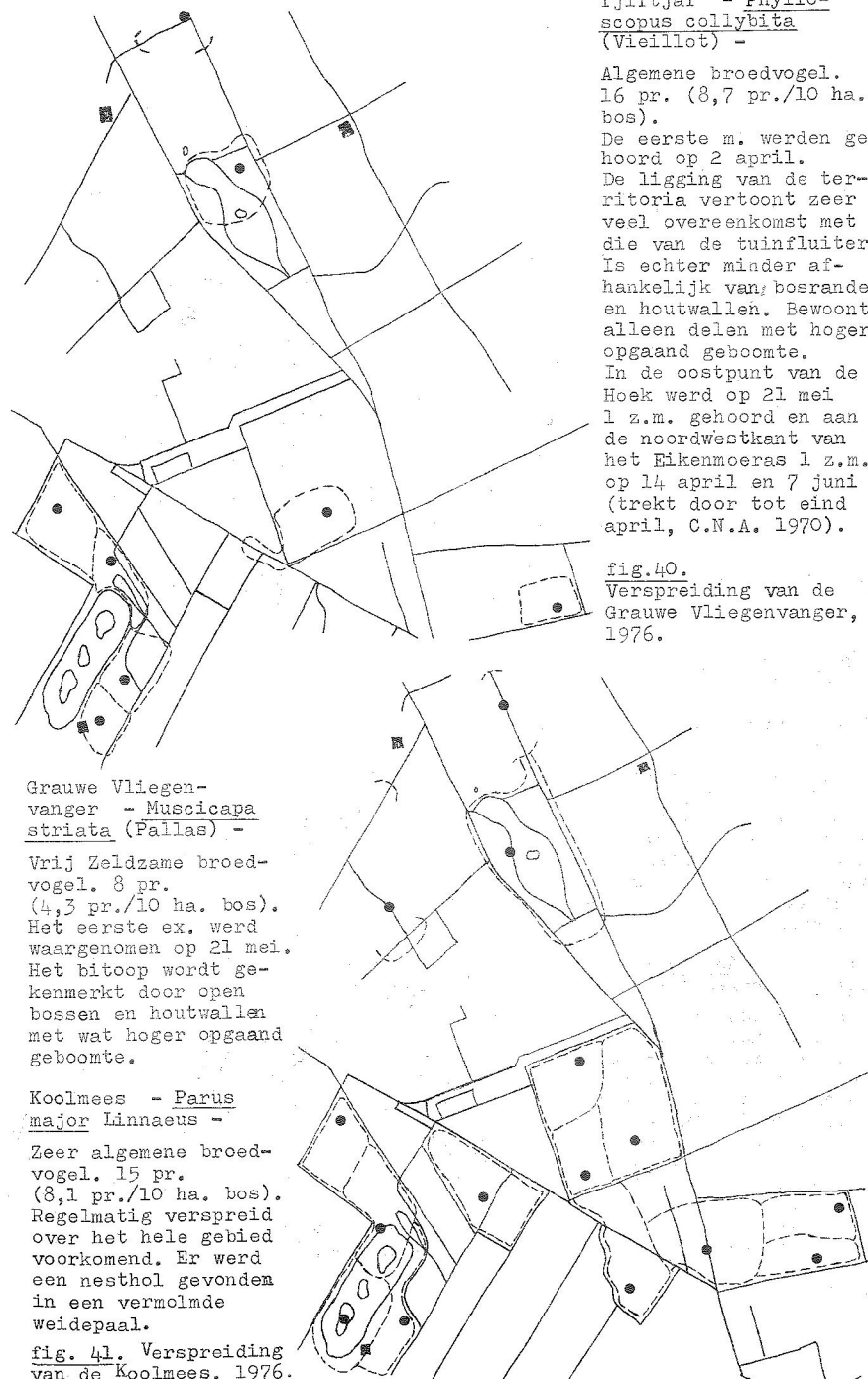
Algemene broedvogel. 16 pr. (8,7 pr./10 ha. bos).

De eerste m. werden gehoord op 2 april.

De ligging van de territoria vertoont zeer veel overeenkomst met die van de tuinfluiter. Is echter minder afhankelijk van bosranden en houtwallen. Bewoont alleen delen met hoger opgaand geboomte.

In de oostpunt van de Hoek werd op 21 mei 1 z.m. gehoord en aan de noordwestkant van het Eikenmoeras 1 z.m. op 14 april en 7 juni (trekt door tot eind april, C.N.A. 1970).

fig.40. Verspreiding van de Grauwe Vliegenvanger, 1976.

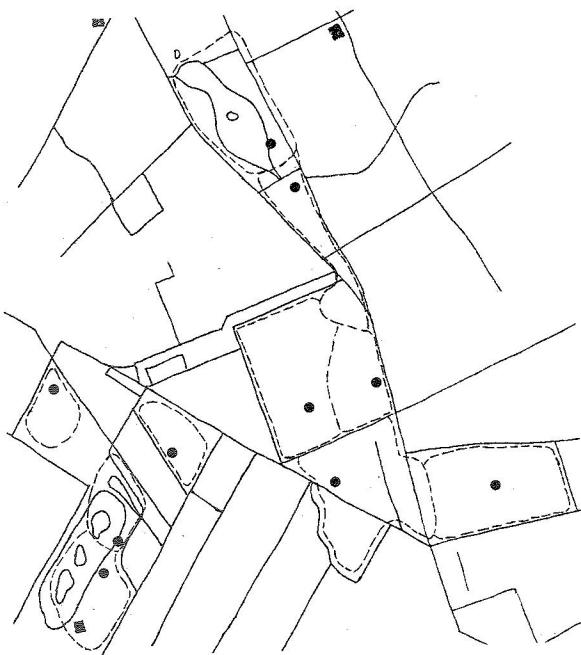
Grauwe Vliegenvanger - Muscicapa striata (Pallas) -

Vrij Zeldzame broedvogel. 8 pr. (4,3 pr./10 ha. bos). Het eerste ex. werd waargenomen op 21 mei. Het bitoep wordt gekenmerkt door open bossen en houtwallen met wat hoger opgaand geboomte.

Koolmees - Parus major Linnaeus -

Zeer algemene broedvogel. 15 pr. (8,1 pr./10 ha. bos). Regelmatig verspreid over het hele gebied voorkomend. Er werd een nesthol gevonden in een vermolmde weidepaal.

fig. 41. Verspreiding van de Koolmees, 1976.

Pimpelmees - Parus caeruleus Linnaeus -

Zeer algemene broedvogel. 10 pr. (5,4 pr./10 ha. bos). Op de houtwallen na over vrijwel het hele gebied voorkomend. De territoria zijn meestal wat groter dan die van de Koolmees.

Glanskop - Parus palustris Linnaeus -

Zeldzame broedvogel. 1 pr. (0,5 pr./10 ha. bos). Het grootste deel van het territorium bestaat uit oud loofbos.

fig. 42. Verspreiding van de Pimpelmees, 1976.

Matkop - Parus montanus Conrad -

Zeer algemene broedvogel. 7 pr. (3,8 pr./10 ha.). De uitgestrekte territoria omvatten alle geïncorporiseerde boscomplexen. Er werd een nesthol ontdekt in een vermolmde weidepaal.

Staartmees - Aegithalos caudatus (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 4 pr. (2,2 pr./10 ha. bos). Het aantal pr. is bepaald aan de hand van pr. waarnemingen in het voorjaar en familie groepjes in de zomer. De territoria zullen dan ook onevenredig groot uitgevallen zijn ten opzichte van de andere soorten. In alle territoria werden pr. met juv. waargenomen. Het eerste familie groepje werd gezien op 7 juni

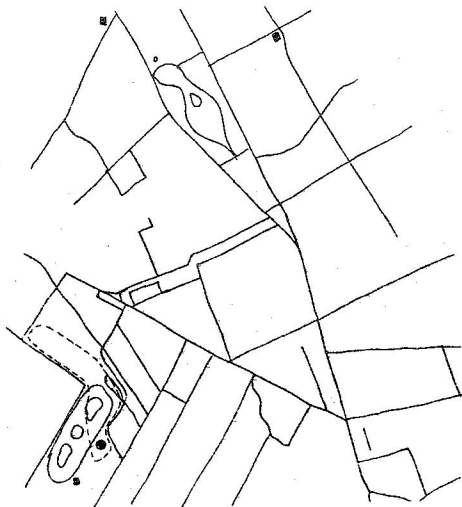
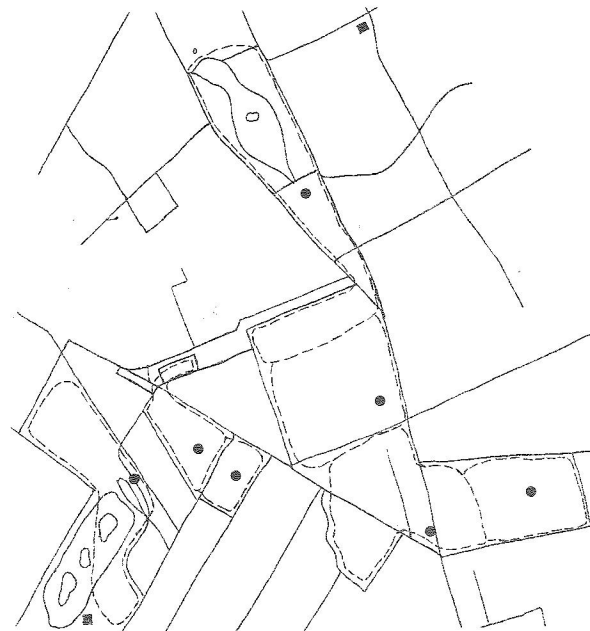

fig. 43. Verspreiding van de Glanskop, 1976.

Boomkruiper - Certhia brachydactyla Brehm -
 Vrij algemene broedvogel. 5 pr. (2,7 pr./10 ha. bos). De ligging van de territoria komt sterk overeen met die van de Grauwe Vliegenvanger, maar ze zijn wat groter. De Boomkruiper komt ook alleen voor bij hoger opgaand gebouste. In de Verloren Punt zijn twee zangwaarnemingen bekend, te weten 20 maart en 6 mei.

fig. 44. Verspreiding van de Matkop, 1976.

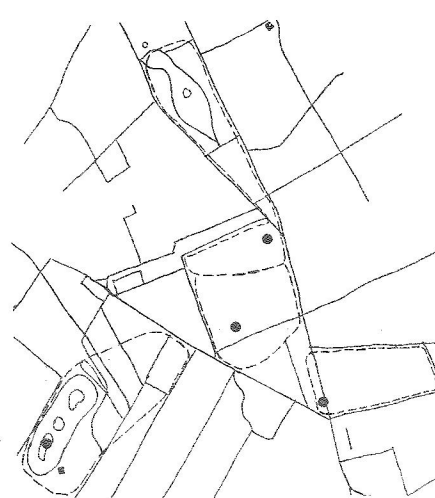

fig. 45. Verspreiding van de Staartmees, 1976.

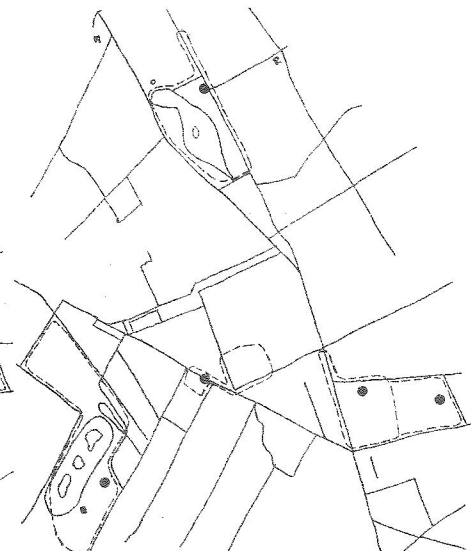

fig. 46. Verspreiding van de Boomkruiper, 1976.

Geelgors - Emberiza citrinella Linnaeus -

Zeldzame broedvogel. 2 pr. (1,1 pr./10 ha. bos).
Alleen aangetroffen in de houtwallen langs de Bulzerdwei.

Appelvink - Coccothraustes coccothraustes (Linnaeus) -

Diverse keren overvliegende vogels gezien (25 maart 1 ex., 21 mei 1 ex. en 26 mei 1 ex.), maar slechts 1 x werd een roepend m. waargenomen nl. 29 juli bij de IJsbaan. Misschien heeft de soort toch gebroed, maar het is ook mogelijk dat het vogels waren die uit de villatuinen aan de westrand van het gebied kwamen.

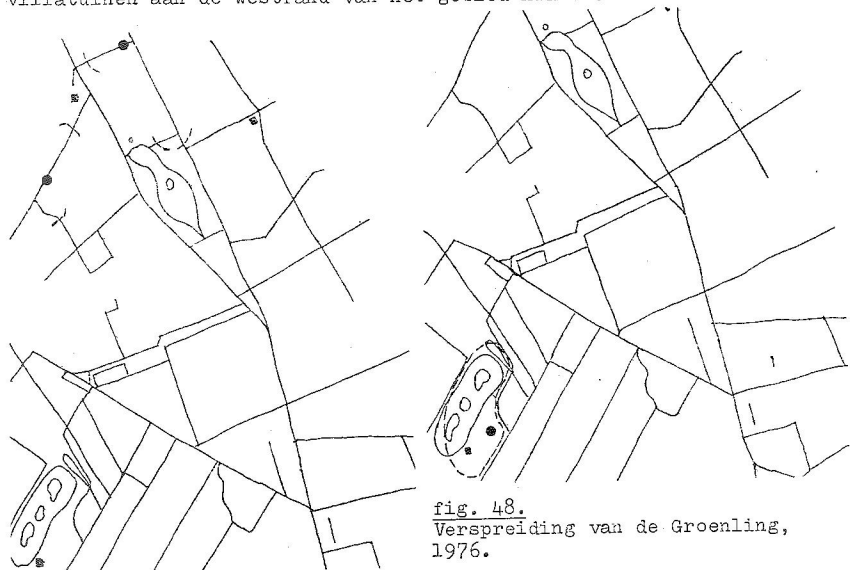

fig. 47.
Verspreiding van de Geelgors, 1976.

fig. 48.
Verspreiding van de Groenling,
1976.

Groenling - Carduelis chloris (Linnaeus) -

Zeldzame broedvogel. 1 pr. (0,5 pr./10 ha. bos).
Er bevond zich één territorium bij de IJsbaan. Daarnaast werd enkele keren een m. gehoord in de omgeving van de Wigenwallen. Mogelijk was dit hetzelfde m..

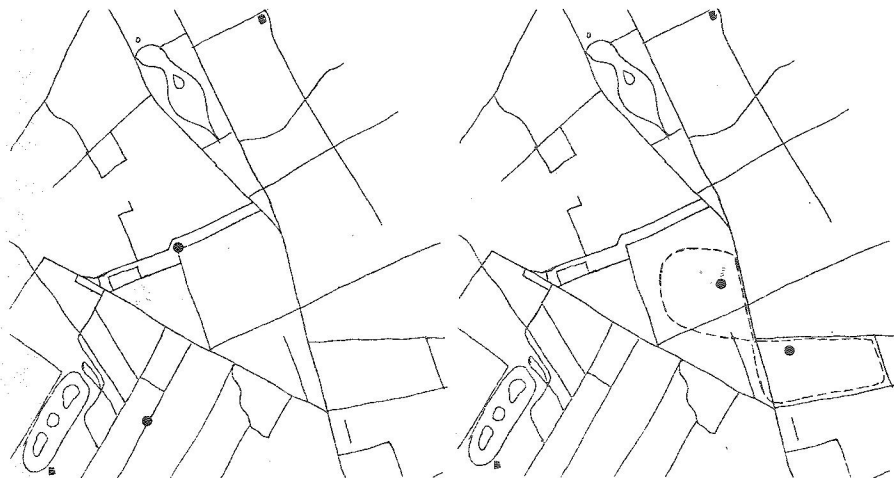

fig. 49. Verspreiding van de
Kneu, 1976.

fig. 50. Verspreiding van de
Goudvink, 1976.

Kneu - Carduelis canna-
bina (Linnaeus) -

Vrij zeldzame broedvogel.
2 pr. (0,4 pr./10 ha. open).
Het eerste z.m. werd waargenomen op 28 april.

Goudvink - Pyrrhula pyr-
rhula (Linnaeus) -

Vrij zeldzame broedvogel.
2 pr. (1,1 pr./10 ha. bos).
De territoria raken elkaar bij de meidoornwal langs de Adderbroekwei. Naast de bekende territoria bestaat één waarneming uit de Vergeten Hoek van 1 m. op 6 mei. Het is goed mogelijk, gezien het onopvallende gedrag van de soort, dat hier een territorium over het hoofd is gezien.

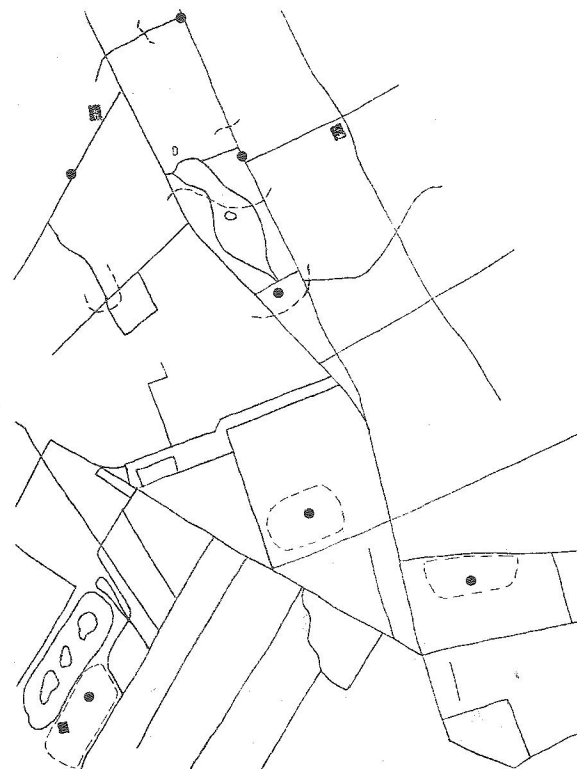

fig. 51. Verspreiding van
de Vink, 1976.

Vink - Fringilla coelebs Linnaeus -

Vrij algemene broedvogel. 7 pr. (3,8 pr./10 ha. bos). Alleen voorkomend op plaatsen met oude bomen (vnl. Eik). In het Populierenbos werd op 7 juni een waarneming gedaan van 2 z.m.. Ook werd éénmaal een z.m. gehoord in de noordoostpunt van de Vergeten Hoek, welke vermoedelijk afkomstig was van het aangrenzende boeren erf.

Ringmus - Passer montanus (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 13 pr. (7,0 pr./10 ha. bos). Broedvogel van hout-

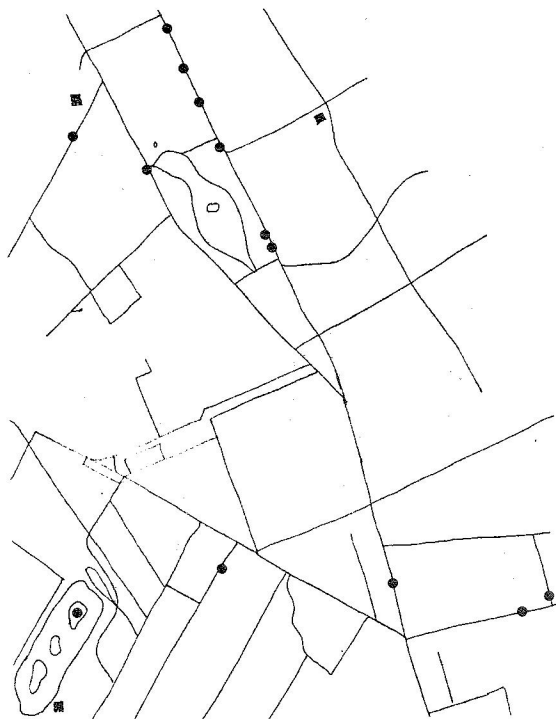

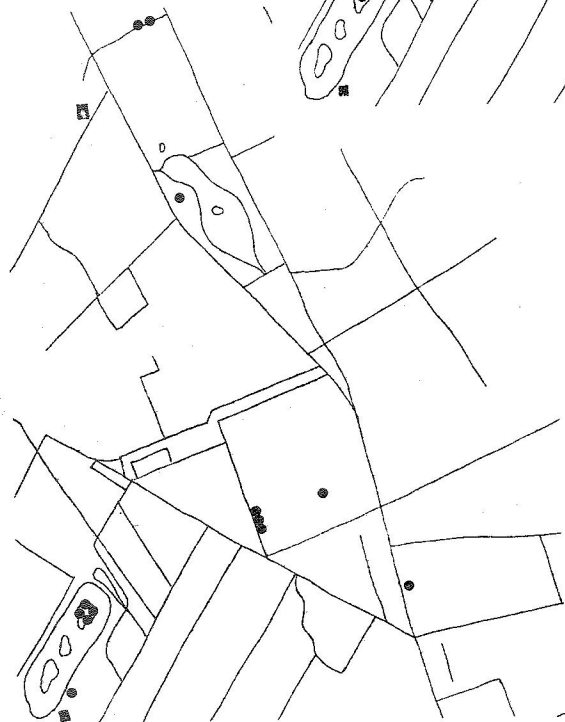
fig. 52.
Verspreiding van de Ringmus, 1976.

wallen en bosranden. Vijf van de 13 pr. broedden bij knotwilgen.

Spreeuw - Sturnus vulgaris Linnaeus -

Vrij algemene broedvogel. 13 pr. (7,0 pr./10 ha. bos). Als holenbroeder vindt de Spreeuw maar weinig broedgelegenheid in de Zompe. Nestbomen waren: Populier 8 pr., Beuk 2 pr. en Eik 3 pr..

fig. 53.
Verspreiding van de Spreeuw, 1976.

Wielewaal - Oriolus oriolus (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 5 pr. (2,7 pr./10 ha. bos). Vindt in de Zompe in de vorm van vochtig populierenbos en elzenbroek zijn optimale biotoop. De vogels kunnen soms over grote afstand vliegen, vooral als de m. elkaar achterna zitten.

Zwarte Kraai - Corvus corone (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 2 pr. (1,1 pr./10 ha. bos). De vogels kunnen over het hele gebied waargenomen worden. Van het paar bij het Populierenbos werd het nest, gelegen in de vork van een populier, gevonden.

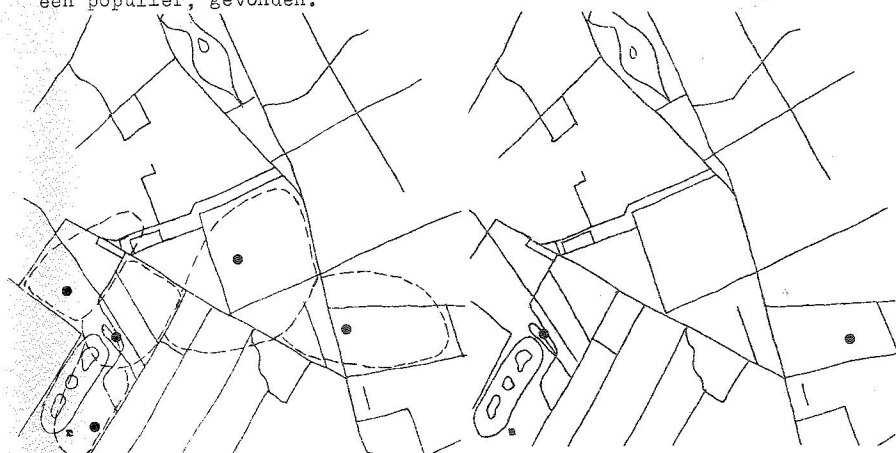

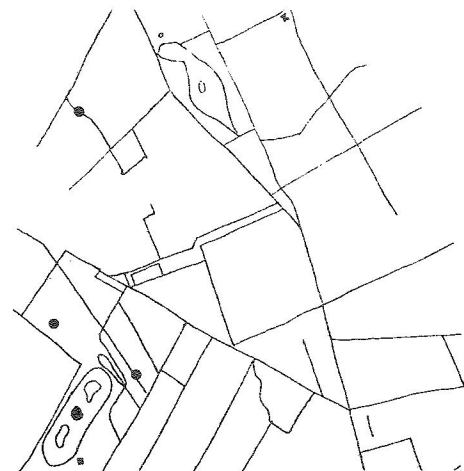
fig. 54. Verspreiding van de Wielewaal, 1976.

fig. 55. Verspreiding van de Zwarte Kraai, 1976.

Ekster - Nisus (Linnaeus) -

Vrij algemene broedvogel. 4 pr. (2,2 pr./10 ha. bos). De verspreiding over het hele gebied vertoont een zeer eigenaardig karakter; in de westhoek van het gebied liggen drie nesten dicht bij elkaar, terwijl de soort in de overige boscomplexen ontbreekt!! Drie nesten werden gebouwd in populieren en één in een Berk.

fig. 56.
Verspreiding van de Ekster, 1976.

Vlaamse Gaai - Garrulus glandarius (Linnaeus) -

Algemene broedvogel. 3 pr. (1,6 pr./10 ha. bos).
Opvallend is het ontbreken van de soort in de populierenbossen (Vergeeten Hoek en Populierenbos). In het Populierenbos is de soort gedurende de hele inventarisatie periode slechts éénmaal waargenomen, te weten op 7 april.

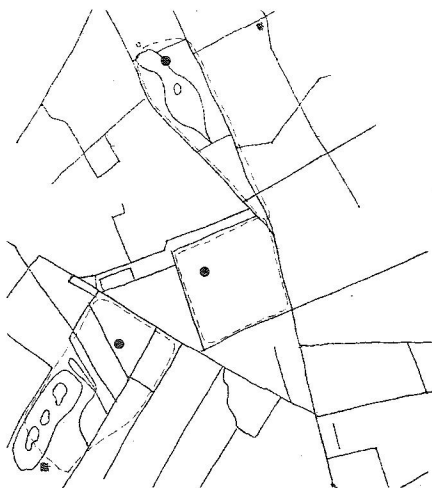

fig. 57.
Verspreiding van de
Vlaamse Gaai, 1976.

2.2. Lijst van waargenomen niet broedvogels.

2.2.1. Inleiding.

Het betreft hier alle soorten die van februari t/m augustus 1976, binnen de grenzen van het gebied, pleisterend dan wel overvliegend zijn waargenomen.

Voor de gebruikte afkortingen zie 2.1.2..

Er wordt volstaan met het geven van de waarnemingen.

2.2.2. Lijst van de waargenomen soorten.

- Blauwe Reiger - Ardea cinerea (Linnaeus) -
26-02 2 ex. Boven Slinge; 02-24 1 ex.
Boven Slinge; 14-04 1 ex. ov.; 03-07
1 ad. + 1 juv. IJsbaan.
- Wilde Zwaan - Cygnus cygnus (Linnaeus) -
29-02 150 ex. ov. (R. Kleyberg).
- Sperwer - Accipiter nisus (Linnaeus) -
02-04 1 m. Populierenbos.
- Sperwer/Havik
Devolgende plukresten werden gevonden:
20-03 Merel Eikenmoeras; 02-04 v. Wilde
Eend Eikenmoeras, tamme Eend Populieren-
bos; 17-06 Merel Eilandenbaai.
- Torenvalk - Falco tinnunculus Linnaeus -
15-07 1 ex. luid kekkerend Populieren-
houtwal in Buizerdwei.
- Houtsnip - Scolopax rusticola Linnaeus -
19-03 1 baltsend m. ov. IJsbaan.
- Witgatje - Tringa ochropus Linnaeus -
28-04 1 ex. ov.; 29-07 1 ex. IJsbaan;
05-08 1 ex. IJsbaan.
- Oeverloper - Tringa hypoleucos Linnaeus -
29-07 1 ex. IJsbaan; 05-08 3 ex. IJsbaan.
- Zilvermeeuw - Larus argentatus Pontoppidan -
20-03 8 ex. ov. NO.
- Stormmeeuw - Larus canus Linnaeus -
20-03 1 ad. ov. NO; 07-04 1 ad. ov. W.
- Kokmeeuw - Larus ridibundus Linnaeus -
26-02 2 ex. ov.; 20-03 veel ov. NO.

- Boerenzwaluw - Hirundo rustica Linnaeus -
06-05 2 ex. Buizerdwei; 19-08 8 ex.
Wilgenbroek; 25-08 1 ex Buizerdwei.
- Witte Kwikstaart - Motacilla alba Linnaeus -
20-03 1 ex. ov.; 02-04 1 z.m. boerderij
Molenwei; 21-05 1 ex. ov. IJsbaan; 29-07
familie IJsbaan.
- Kransvogel - Turdus pilaris Linnaeus -
26-02 2 ex. ov.; 20-03 25 ex. ov. NO;
07-04 1 ex.; 14-04 1 ex. ov.; 06-05 1 ex..
- Koperwiek - Turdus iliacus Linnaeus -
26-02 7 ex. ov.; 20-03 20 ex. Buizerdwei,
40 ex. Verloren Punt; 07-04 veel ex.;
14-04 div. ex.; 28-04 10 ex..
- Tapuit - Oenanthe oenanthe (Linnaeus) -
06-05 1 m. Buizerdwei.
- Braamsluiper - Sylvia curruca Linnaeus -
13-05 1 z.m. Wilgenwallen.
- Goudhaantje - Regulus regulus (Linnaeus) -
02-04 1 z.m. Eikenmoeras.
- Bonte Vliegenvanger - Ficedula hypoleuca (Pallas) -
06-05 1 m. Wilgenbroek, 1 m. Eikenwal;
21-05 1 z.m. IJsbaan.
- Boomklever - Sitta europaea Linnaeus -
02-04 1 z.m. Verloren Punt.
- Rietgors - Emberiza schoeniclus (Linnaeus) -
20-03 1 ex. in een groep vinken en kepen
in de Buizerdwei.
- Sijs - Carduelis spinus (Linnaeus) -
26-02 1 ex. Eikenmoeras; 07-04 1 ex. ov..
- Keep - Fringilla montifringilla Linnaeus -
20-03 enkele ex. tussen groep vinken
(samen 40 ex.); 07-04 1 ex.; 06-05 1 ex..
- Roek - Cervus frugilegus Linnaeus -
29-02 10 ex. Buizerdwei.

3. Samenvatting.

3.1. Samenvatting broedvogelinventarisatie Zompe 1976.

In de periode van eind februari tot en met begin augustus 1976 is in de Zompe een broedvogelinventarisatie uitgevoerd, waarbij gebruik is gemaakt van de karteringsmethode. Het totaal geïnventariseerde oppervlak bedraagt 75,4 ha..

Resultaten:

bos en moeras (18,5 ha.)	43 soorten	441 terr.	23,8 pr./ha.
weiland en bouwland (53,1 ha.)	3	14	0,3
onzekere broedvogels	5	5	
broedvogels aan de rand	2	4	

In totaal werden 46-53 soorten en 455-464 territoria (= 6,0-6,2 pr./ha.) vastgesteld.

Daarnaast werden 23 soorten niet broedvogels waargenomen.

3.2. BROEDVOGELLIJST ZOMPE 1976

	26	20	25	2	7	14	28	6	13	21	26	7	17	23	SUB	EIND
	2	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	TOT.	TOT.
Wilde Eend																15
Buizerd																1?
Wespendief																1?
Boomvalk																1
Fazant		1	3	6	6	6	6	9	8	8	9	9	9	9	9	9
Waterral								1							1	1
Waterhoen								1								9
Kievit																11
Holenduif		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Houtduif																46
Tortelduif								5	34	36	46	46	46		46	7
Kcekoek																3
Steuil																3
Bosuif																1?
Ransuil																1?
Groene Specht																1
Grote Bonte Specht			1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Kleine Bonte Specht		1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Veldleeuwerik																1
Winterkoning		12	20	25	29	31	31	32	33	33	33	33	35	38	38	38
Heggenus		2	3	8	8	13	14	14	14	14	15	15	16	16	16	16
Grote Lijster																3
Zanglijster		3	5	6	6	9	9	9	9	9	13	15	16	16	16	16
Merel																45
Gekraagde Roodstaart																1
Nachtegaal																16
Roodborst			5	13	16	18	22	17	17	17	22	27	30	31	31	31
Bosrietzanger																5

	26	20	25	2	7	14	28	6	13	21	26	7	17	23	SUB	EIND
	2	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	6	6	6	TOT.	TOT.
Spotvogel																4
Zwartkop																16
Tuinfluitler																13
Grasmus																4
Fitis																19
Tjiftjaf																15
Grauwe Vliegenvanger																6
Koolmees																15
Pimpelmees																10
Glanskop																1
Matkop																7
Staatmees																4
Boomkruiper																5
Geelgors																2
Appelvink																1?
Groenling																1
Kneu																2
Goudvink																2
Vink																7
Ringmus																13
Spreeuw																13
Wielewaal																5
Zwarte Kraai																2
Ekster																4
Vlaamse Gaai																3

Voor nadere uitleg zie onder III 1.3.